

Západočeská univerzita
Fakulta právnická

Diplomová práce

na téma:

Osoba rozhodce v rozhodčím řízení

Jakub Potůček

„Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

.....
podpis

Poděkování patří vedoucímu práce prof. JUDr. Přemyslu Rabanovi, CSc., mé mamince Naděždě Potůčkové za dlouholetou podporu a několika ostatním mým blízkým.

Obsah

Seznam použitých zkratk	10
1. Úvod	11
2. Vymezení rozhodčího řízení	13
2.1. Obecně o ADR.....	13
2.1.1. Expertíza.....	14
2.1.2. Negociace.....	16
2.1.3. Mediace.....	17
2.1.4. Ostatní formy ADR.....	19
2.1.4.1. Mini-trial.....	19
2.1.4.2. Med-arb.....	20
2.1.4.3. Medaola.....	20
2.2. Rozhodčí řízení.....	22
2.2.1. Prameny rozhodčího řízení.....	22
2.2.2. Právní povaha rozhodčího řízení.....	25
2.2.3. Vykonatelnost rozhodčího nálezu.....	27
2.2.4. Klady a zápory rozhodčího řízení.....	28
2.2.5. Rozhodčí smlouva.....	31
3. Ustanovení do funkce rozhodce	35
3.1. Obecně o ustanovení do funkce.....	35
3.2. Forma rozhodčího řízení.....	39
3.3. Jmenování rozhodce soudem.....	40
3.4. Zvláštní podmínky kladené na rozhodce ve spotřebitelských sporech.....	42
3.5. Mezinárodní požadavky na rozhodce.....	43
3.6. Jmenování rozhodce dle Arbitration rules of International Court of Arbitration of International Chamber of Commerce.....	45
3.7. Jmenování rozhodce dle Arbitration rules of London Court of International Arbitration.....	46
4. Postavení rozhodce	48
4.1. Postavení rozhodce ke stranám sporu.....	48
4.2. Postavení stálých rozhodčích institucí.....	50
5. Povinnosti a postavení rozhodce v rozhodčím řízení	53
5.1. Povinnost mlčenlivosti.....	53

5.1.1. Vznik a rozsah povinnosti mlčenlivosti.....	54
5.1.2. Zproštění mlčenlivosti.....	55
5.2. Povinnost rozhodce zachovávat nestrannost a nezávislost.....	56
5.3. Povinnost rozhodnout.....	57
5.4. Povinnost rozhodce v rozhodčím řízení ze spotřebitelských smluv.....	58
5.5. Ostatní povinnosti.....	58
6. Odpovědnost rozhodce.....	59
6.1. Odpovědnost obecně.....	61
6.2. Odpovědnost z pohledu rozhodčích institucí.....	63
6.3. Odpovědnost za mlčenlivost.....	63
7. Ukončení účasti rozhodce v rozhodčím řízení.....	65
7.1. Skončení rozhodčího řízení.....	65
7.1.1. Přezkum rozhodčích nálezů.....	66
7.2. Ukončení účasti rozhodce v rozhodčím řízení.....	67
7.2.1. Obecné důvody.....	67
7.2.2. Ukončení účasti rozhodce z iniciativy stran.....	68
7.3. Ukončení účasti rozhodce v rozhodčích řízení ve sporech ze spotřebitelských smluv.....	71
8. Odměna rozhodce.....	73
8.1. Splatnost odměny.....	75
8.2. Poplatky u rozhodčích soudů.....	75
8.2.1. České rozhodčí instituce.....	75
8.2.2. LCIA a ICA ICC.....	77
8.3. Odměna rozhodce v rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv.....	79
9. Závěr.....	81
10. Resumé.....	83
11. Prameny.....	85
11.1. Literatura.....	85
11.2. Články v periodikách.....	86
11.3. Elektronické zdroje.....	87
11.4. Právní úprava a řády rozhodčích institucí.....	89

Seznam použitých zkratek

AAA - American Arbitration Association

ABA - American Bar Association

ADR - alternative dispute resolution, tj. alternativní rozhodování sporů

Evropská úmluva - Evropská úmluva o obchodní arbitráži

EŘ - zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád

IBA - International Bar Association

LCIA - London Court of International Arbitration, Londýnský soud pro mezinárodní arbitáže

MOK - Mezinárodní obchodní komora (v Paříži, též **ICC** z International Chamber of Commerce); **RS při MOK** - Rozhodčí soud při Mezinárodní obchodní komoře; **ICA ICC** - International Court of Arbitration of the International Chamber of Commerce (in Paris)

Newyorská úmluva - Úmluva o uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů

OSŘ - zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

OZ - zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

RS při HK a AK ČR - Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky

UNCITRAL - Komise pro mezinárodní obchodní právo při Organizaci spojených národů (United Nation Commission on International Trade Law)

ZMPS - zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

ZSZ - zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství

ZRŘ - zákon č. 216/1994 Sb., zákon o rozhodčím řízeních

1. Úvod

Na úvod je nutno říci, že rozhodčí řízení, i obecně celé alternativní rozhodování sporů, je velmi složitým institutem, který není, a ze své podstaty ani nemůže být, kodifikován jedním předpisem. Typickým pro něj je použití mnoha pramenů, které se liší s ohledem na region, okruh řešených záležitostí a i přístupem stran sporu k řešení a k postupu řešení předcházejícímu. K tématu se dá dohledat mnoho tématické literatury, učebnic, či jiných odborných statí a příspěvků. Tato práce vychází převážně z aktuálních českých a zahraničních pramenů, většina z nich byla vydána v roce 2015, ale v žádném případě neopomíjí zásadní a relevantní literaturu dřívějšího data vydání.

Rozhodčí řízení je druh rozhodování sporů, o kterém se prameny napříč spektrem shodují, že je prapůvodním procesem, kterým byly v minulosti rozhodovány spory dlouho předtím, než vznikla soustava státem garantovaných soudů. Od původní autoritativnosti dané postavením rozhodující osoby, zpravidla obcí respektované a uznávané, kdy při neuposlechnutí docházelo k vykonání fyzickým trestům, se postupně přešlo k vynucování státní mocí. Ta obecně uznává rozhodčí řízení jako projev soukromého práva, subjektivní právo osob zavazovat se vlastním jednáním a konáním, a připouští ho jako alternativu k veřejnému výkonu soudní moci s tím, že mu v případě naplnění zákonných podmínek nabízí garanci výkonu v exekučním řízení. Ředí takto monopol státní moci a pro ty, kdo mají zájem, v určitém okruhu připouští jakýsi druh rozhodovacího "oligopolu", na jedné straně s veřejnou rozhodovací mocí a na straně druhé se soukromým rozhodováním, v kterém se v zásadě uplatňuje princip konkurence jednotlivých vykonávajících subjektů.

Od počátků rozhodčího řízení došlo ke značnému vývoji, kterým stejně tak prošlo postavení osoby, která má právo rozhodnout. S garancí vykonatelnosti jejích nálezů se dostavilo postupné zpřísňování kritérií a nutnost splnit určité zákonné podmínky, které ovšem stále umožňují ponechat primární právo rozhodnout, kdo bude rozhodcem, všem stranám sporu. I přes své nesporné postavení v právním, i ve všedním světě, má funkce rozhodce i celé rozhodčí řízení v České republice pro část veřejnosti špatnou pověst, způsobenou některými

medializovanými případy. Samozřejmě existuje pár problematických případů rozhodčího řízení, které jsou ovšem zdaleka vyváženy pozitivy tohoto způsobu rozhodování jako celku.

Tato práce se ve své první části zabývá obecně alternativním rozhodováním sporů, rozhodčím řízením a jeho obecnými náležitostmi, aby v kapitolách druhé části přešla ke konkrétnímu rozboru osoby rozhodce, jeho ustanovení, postavení, povinností, práv a ukončení jeho činnosti v rozhodčím řízení. Nezaobírá se jen osobou rozhodce, což by dost dobře nezohledňovalo realitu, ale pojednává i o rozhodčích soudech v návaznosti na osobu rozhodce. Pro potřeby této práce je zmiňován z českých podmínek převážně Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky pro svoje dominantní postavení mezi tuzemskými stálými rozhodčími soudy. Ze zahraničních je zmiňován International Court of Arbitration of International Chamber of Commerce a London Court of International Arbitration, jelikož patří mezi nejdůležitější rozhodčí instituce s mezinárodním přesahem a tím jsou inspirací i pro fungování rozhodčího řízení v ČR. V této práci je poukázáno na podobnosti mezi jejich činnostmi a činnostmi českých rozhodčích soudů, ale jsou zřejmé i odlišnosti. Práce si stanovuje za cíl analyzovat možné penzum dostupných pramenů, vyvodit z nich odpovídající závěry v alespoň částečném porovnání se zahraničními zkušenostmi.

2. Vymezení rozhodčího řízení

2.1. Obecně o ADR

Rozhodčí řízení se svou povahou řadí mezi alternativní způsoby rozhodování sporů (dále též ADR z angl. alternative dispute resolution), alespoň dle většinového názoru odborné veřejnosti.¹ Disentní názor zastává prof. JUDr. Rozehnalová která tvrdí, že rozhodčí řízení je samostatná kategorie, která stojí na stejné úrovni jako alternativní řešení sporů a řešení sporů před obecnými soudy². Do věci vnáší částečně světlo poznámka prof. JUDr. Bělohávkova, který popisuje rozdílnost vnímání rozhodčího řízení s ohledem na právní tradici. Angloamerický právní systém podle něho vnímá rozhodčí řízení spíše jako součást ADR, viz níže, kontinentální systém přiřazuje rozhodčímu řízení místo blíže obecnému soudnictví. Tento přístup vychází z toho, že k existenci rozhodčího řízení je nutná delegace části státní moci soukromým subjektům, rozhodcům či rozhodčím soudům.³ O tomto a dalších přístupech k dané problematice je pojednáváno v dalších kapitolách. Jelikož jsou podstatné pro vnímání určitých vlastností osoby rozhodce. Pro tuto práci se přistupuje k rozhodčímu řízení jako druhu ADR, když se akcentují podobnosti a logické souvislosti s ADR. Přesto, jak je níže opakovaně rozebíráno, ve skutečnosti existuje v ČR spíše systém, který je kdesi uprostřed mezi oběma pojetími.

Alternativní rozhodování sporů je široký pojem, pod nějž lze zařadit celou řadu způsobů řešení sporů. Obecně se o všech dá říci, že jde o mimosoudní způsoby řešení sporů, resp. řešení bez státního zásahu, ale za to v některých případech s následnou státní garancí vykonatelnosti či platnosti. S ohledem na zvolený druh se jedná buď o vyjmutí z jurisdikce soudu (rozhodčí řízení nebo-li arbitráž), nebo o paralelní působení s případným soudním řízením, kdy ADR přichází na řadu před započítáním soudního řízení (např. negociace, konciliace,

---

1 RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 42, ISBN 80-7179-873-8

2 ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 25, ISBN 978-80-7478-004-2.,

3 BĚLOHLÁVEK, Alexander. Alternativní způsoby řešení civilních a obchodních sporů (tzv. „ADR“) v evropském kontextu, *Evropské právo*. 2003, 2003(6), s. 8.

mediace etc) nebo v jeho začátcích (např. v ČR mediace dle § 100 odst. 2 OSŘ).

V alternativním rozhodování, dle zvoleného způsobu, dochází ke spolupráci stran sporu s využitím nezávislého prvku v podobě třetí osoby. Podle ochoty řešit daný spor spoluprací stran sporu a nebo ponechat vyřešení sporu na přinucení jedné strany se dají jednotlivé způsoby od sebe odlišovat. Mezi nejčastěji používané způsoby patří mediace, rozhodčí řízení, konciliace, negociace. Z dalších možných a častěji používaných lze uvést např. expertízu, mini-trial či různé smíšené formy jako med-arb, medaola s tím, že poslední uváděné jsou častěji používané v mezinárodním a americkém právním prostředí.

Pro vymezení rozhodčího řízení, jako jedné z forem ADR je vhodné stručně vymežit ostatní formy. Nutno podotknout, že většina tématické literatury v českém prostředí se zaměřuje na ty, jenž jsou nejrelevantnější pro středoevropský systém (arbitráž, mediace, negociace, konciliace) a ostatní formy, až na výjimky, vynechává, což souvisí s jejich častějším využitím např. v USA.

2.1.1. Expertíza

Expertízou se v kontextu ADR rozumí situace, kdy se smluvní strany shodnou na ustanovení experta, jenž může mít ve vztahu několik rolí. Od pozice, kdy expert od počátku smluvního vztahu řeší veškeré problémy, které se vyskytnou a strany nejsou s to vyřešit je samy, např. z důvodu přílišné odborné náročnosti; přes případy, kdy je třeba odborného názoru na určitou věc, bez ohledu na to, zda-li je o ní sporu či ne. Třetí variantou jsou sporná řízení, ať již v občanském soudním, rozhodčím či jiném řízení. V takovýchto situacích dochází většinou k vypracování tzv. *znaleckého posudku*.⁴ Někdy je tedy role experta čistě poradní a někdy je obdařen i určitou rozhodovací pravomocí. Bráno pohledem ADR, relevantní je hlavně první z uvedených. Uplatnění ovšem nachází i poradní role experta v rozhodčím řízení.

Důležitost role experta se projeví i v okamžiku, kdy se strany rozhodují pro řešení sporu cestou rozhodčího řízení a pro ten účel hledají vhodné kandidáty na roli rozhodců. U mnoha sporů; hlavně ze specifických oblastí jakými jsou IT, stavebnictví, technické obory etc.; hledají rozhodce, pokud ne přímo vzdělané v konkrétním oboru, tak alespoň dostatečně zkušené natolik, aby vlivem

---

4 Srov.: § 127 OSŘ

neodborného soudu ve věci nemohlo dojít k neplatnosti vydaného rozhodčího nálezu a jeho následnému zrušení. Zde je možno vidět, že hranice mezi jednotlivými kategoriemi v ADR jsou často tenké a může docházet k prolínání těchto kategorií.

K aplikaci expertízy dochází v mnoha podobách mnohými institucemi a osobami, ať již v rámci jednotlivých států, či mezinárodně, ale jako příklad institucionalizované úpravy expertízy může posloužit Mezinárodní obchodní komora v Paříži (International Chamber of Commerce, též ICC), která z rámce činnosti svého rozhodčího soudu (ICC Court of Arbitration) vyčlenila těleso, jenž se zabývá ostatními formami ADR krom rozhodčího řízení, Mezinárodní centrum pro ADR (International Centre for ADR, dříve Mezinárodní centrum pro technické expertízy zal. 1976).⁵⁶ Jeho Expert rules, řád jenž upravuje expertní činnost Centra, upravuje tři formy expertízy: a) *návrh experta*, kdy na žádost stran smluvního vztahu/sporu, soudu či zainteresované osoby vybere ze seznamu jí vedeném experta pro danou oblast a navrhne ho pro jmenování expertem v daném sporu, b) *jmenování experta*, kdy je komora oprávněná jmenovat experta (na základě smlouvy se stranami sporu) a její rozhodnutí je závazné, na rozdíl od návrhu, kdy ten má čistě jen doporučující charakter a v neposlední řadě c) *vedení expertního řízení*, kdy komora dohlíží na provádění expertízy jí, ale i jiným způsobem, jmenovaným expertem; zajišťuje technické zázemí a řeší administrativní aspekty. V tomto případě není též expertní názor závazný, ale strany ho takovým mohou učinit.⁷ Z pohledu obecné roviny ADR je expertíza způsobem předcházení sporům. V tomto kontextu lze tedy vysvětlovat zkratku ADR nikoliv jen jako alternative dispute resolution, ale též jako amicable, tj. přátelské řešení sporů. Toto lze říci i o další formě ADR a to sice mediaci, u níž to platí ještě více s ohledem na hlavní smysl mediace - aktivní vyřešení sporu dohodou sporných stran.

---

5 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 12-13, ISBN 978-80-7408-111-8.

6 Expert rules, International Centre for ADR, International Chamber of Commerce, p. 3, účinné od 1.2.2015

7 Expert rules, International Centre for ADR, International Chamber of Commerce, p. 1-3, účinné od 1.2.2015

2.1.2. Negociace

Při popisu mediace je záhodné začít širěji a uvést, co to je negociace, jejíž podkategorií mediace je. Mediace je totiž ze své podstaty formou negociační facilitace.⁸ Negociační facilitace vychází z obecné negociace, což je stručně snaha odstranit existující spor vzájemným vyjednáváním. Z podstaty tedy jde o dobrovolné řešení sporu, kdy se strany snaží o vyřešení vlastními silami, či v zastoupení. Není ovšem ustanovena třetí osoba, která by nezávisle vstoupila do sporu s cílem pomoci ho vyřešit. Doc. JUDr. Janků uvádí pět fází negociace, jimiž jsou: *a) předfáze*, kdy dochází k vyjasnění si postojů jednotlivých stran, shromáždění podkladů, zjištění zájmů, navržení kompromisu (tzv. BATNA - angl. best alternative to a negotiated agreement), *b) ustanovení pravidel a prostředí* (faktické zahájení vyjednávání), *c) vymezení předmětu sporu a pořadu vyjednávání*, *d) zkoumání zájmů a stanovisek stran* a *e) řešení sporu a uzavření dohody*.⁹ Z logiky věci vyplývá, že dobrovolnost negociace přináší možnost vyjednat tak, jak bude stranám vyhovovat a tudíž není nutné se držet výše citovaných fází. Uzavření dohody není v českém právu upraveno žádným speciálním právním předpisem (na rozdíl např. od mediace, arbitráže), pouze se na něj vztahují obecná ustanovení o smlouvě v § 1724 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen "občanský zákoník" nebo "OZ"). Pokud strany dospějí k dohodě odstraňující spor, nabízí se uzavření dohody o narovnání dle § 1903 a násl. OZ. Výsledkem negociace může být i dohoda o přistoupení k mediaci či k rozhodčímu řízení.¹⁰

Negociační facilitace je formou negociace, kdy strany sporu dojdou k závěru, že nejsou samy schopné dojít k dohodě, ale přes to nechtějí jít cestou autoritativního, závazného rozhodnutí sporu v arbitráži a proto přizvou osobu, která jim má pomoci k uzavření dohody o narovnání. Stále jde o dobrovolné řešení sporu a přizvaná osoba - facilitátor nevydává žádné závazné stanovisko, jen pomáhá najít smírné řešení. V praxi se často rozdíl mezi negociační facilitací a mediací, jakožto její formou, smazávají. Největší rozdíl je z pohledu z pohledu právní úpravy, protože mediace je zvlášť upravena zákonem č. 202/2012, o

8 ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al., *Civilní právo procesní*, 2. vyd., Plzeň, Aleš Čeněk, 2015, s. 473, ISBN 978-80-7380-571-5.

9 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 11-12, ISBN 978-80-7408-111-8.

10 ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al., *Civilní právo procesní*, 2. vyd., Plzeň, Aleš Čeněk, 2015, s. 473, ISBN 978-80-7380-571-5.

mediaci, kdežto na facilitaci se zvláštní úprava nevztahuje a využívá se na ni ustanovení občanského zákoníku o zastoupení či příkazní smlouvě. Od facilitátora se očekává schopnost vyjednávat a znalost oboru sporu na tolik, aby mohl navrhnout řešení.

2.1.3. Mediace

Mediace, jak již bylo zmíněno, je formou negociační facilitace. Definic je mnoho, ale z nich postačí pro tuto práci jedna od Doc. JUDr. Janků: "*Mediace je proces, při němž jsou třetí osobou sporné strany přivedeny k jednacímu stolu k asistovanému projednávání, při kterém se provede neutrální posouzení situace a je navržena konkrétní dohoda uzavřená závazným či nezávazným nálezem. Většinou je však míněna jakákoliv intervence třetí strany vedoucí (na rozdíl od arbitráže) k nezávaznému rozhodnutí.*"¹¹ Tato definice ze všech dalších možných obsahuje nejlépe podstatu mediace, která může být vyjádřena několika způsoby. V současnosti se rozlišují tři druhy mediace:

a) *facilitative mediation*, která je vyjednáváním třetí osoby, mediátora, se spornými stranami, kdy mediátor zajišťuje mediační řízení po procesní stránce a strany za jeho pomoci docházejí ke společné dohodě. Tento druh má nejbliže k další z forem ADR a to sice konciliaci, kdy tu uvádí prof. JUDr. Raban tak, že je pro ni "*charakteristické, že strany jsou přivedeny k jednacímu stolu*"¹², k mediaci pak dodává, že je pro ni charakteristické krom dovedení k jednání "*i tvorba konkrétního řešení prostřednictvím třetí strany*".¹³ I přes tyto snahy vymezit rozdíl mezi konciliací a mediací často selhávají, protože jde o rozdělení víceméně umělé, které doznává v praxi značné modifikace. Některé zdroje uvádějí, že rozdíl mezi konciliací a mediací není, některé uvádějí jako dělící prvek historickou tradici. Částečně se dá obecně konstatovat, jak činí prof. JUDr. Rozehnalová s odkazem na řadu dalších zdrojů, že cílem konciliace je ukázat stranám výhody mimosoudního řešení spor, k čemuž používá konciliátor metody, jenž stranám toto

---

11 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 109, ISBN 978-80-7408-111-8.

12 RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 7, ISBN 80-7179-873-8.

13 RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 7, ISBN 80-7179-873-8.

osvětlují. Konkiliátor též bývá někdy označován literaturou jako velmi aktivní mediátor. Kdežto cílem mediace je dosažení kompromisu mezi stranami a ukázání jim, že i ten pro ně skýtá výhody.¹⁴;

b) *evaluative mediation*, jenž je charakterizována jako mediace probíhající na jednání před soudci, kdy se strany na popud soudu snaží samy, či skrze své právní zástupce dohodnout, na což dohlíží soudem jmenovaný nebo schválený mediátor, který byl zvolen se souhlasem, a někdy i aktivním zapojením při výběru, stran.

Obdobnou formu mediace můžeme nalézt v § 100 odst. 1, resp. odst. 2 OSŘ, kdy je soudu v odst. 1 ukládáno, aby spolu s co nejrychlejším projednáním a rozhodnutím, usiloval o smířčí řešení sporu. Odstavec druhý proto stanovuje, je-li to účelné a vhodné pro konkrétní řízení, setkání účastníků sporu s mediátorem v rozsahu 3 hodin. Pokud nedojde k dohodě na osobě mediátora stranami, dochází k jeho vybrání a jmenování ze seznamu mediátorů vedeným ministerstvem spravedlnosti dle zákona o mediaci;

c) *transformative mediation*¹⁵ je forma mediace, která usiluje o dobrovolné vyřešení sporu, bez soudního zásahu, narozdíl od evaluative mediation, a podobou se blíží první zmiňované podobě mediace - *facilitative mediation* s tím, že zde se počítá s transformací vztahů v nové vlivem dohody stran. Strany jsou si též více vědomé postojů ostatních účastníků, jejich požadavků a všichni usilují o kompromis. Mediátor zde má svou roli v potvrzení následné dohody.

Česká úprava mediace v zákoně č. 202/2012 Sb., o mediaci odpovídá spíše kombinace *transformative mediation* a *facilitative mediation*.

Při dobrovolnosti mediace může vystávat otázka, zda-li má finální potvrzení ze strany mediátora význam, když není, na rozdíl od rozhodčího řízení, mediační dohoda vykonatelná v soudním řízení před obecnými soudy. Mediační dohoda nachází svou roli v občanskoprávních sporech, jenž mohou vzniknout po porušení dohody jednou ze stran. Mediační dohoda může pak působit jako uznání dluhu a zjednodušit podstatně dokazování.

---

14 ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 28 - 37, ISBN 978-80-7478-004-2.

15 ZUMETA, Zena, *Styles of Mediation: Facilitative, Evaluative, and Transformative Mediation*, [online], 2013, s. 4[cit. 2016-02-22], dostupné z: <http://www.mediate.com/articles/zumeta.cfm>

2.1.4. Ostatní formy ADR

Ve stručnosti se dá zmínit o dalších formách ADR, které nejsou v českých podmínkách tak časté a pro tuto práci zásadní, ale mají své místo v zahraničních podmínkách a též v teorii ADR. Konkrétně jde o *mini-trial*, *med-arb* a *medaolu*.

2.1.4.1. Mini-trial

Označení *mini-trial* se dá do češtiny přeložit jako malý proces nebo malé soudní řízení. Tato forma smírného řešení sporu je označována jako varianta smíšené arbitráže a mediaci.¹⁶ V mini-trialu též figuruje třetí osoba, jejíž úlohou je dovést strany k vyřešení sporu. Jakákoliv dohoda, jenž zde vznikne je nezávazná, podobně jako je tomu u mediaci. Jedním z předních účelů mini-trialu je ukázat stranám, jak by se pravděpodobně vyvíjelo řízení před soudem s poukázáním na všechny negativa. Není tedy výjimkou, že jako nezávislý třetí účastník mini-trial bývají emeritní soudci, či osoby oplývající dostatečnou erudicí a autoritou.¹⁷

Mini-též bývá charakterizován svou angažovaností vrcholového managementu či statutárních orgánů stran.¹⁸ Tato jejich participace umožňuje lépe posoudit výhody a nevýhody případného vedení soudního sporu nebo arbitráže v kontextu praktického dopadu na všechní fungování společnosti a volbu nejvhodnější varianty pro všechny ze zúčastněných. Často je též upravena v pravidlech jednotlivých institucí poskytujících mini-trial možnost pro případ nedosažení kompromisu, tedy překlopení mini-trialu do navazující arbitráže.

Na mezinárodní úrovni se v praxi objevuje vyjádření teoretického konceptu mini-trial v pravidlech American Arbitration Association,¹⁹ v evropském kontextu pak v pravidlech Obchodní komory v Curychu.

---

16 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 14, ISBN 978-80-7408-111-8.

17 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 14, ISBN 978-80-7408-111-8.

18 ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 42, ISBN 978-80-7478-004-2.

19 AAA Resolution services, *Mini-trial: Involving senior management, Practical Guidelines and Steps for Getting Started*, 2005, dostupné z: https://www.adr.org/aaa/ShowPDF?doc=ADRSTG_003831

2.1.4.2. Med-arb

Další ze smíšených metod alternativního řešení sporů je med-arb skládající se ze dvou stupňů řešení sporu, mediace a následné eventuální arbitráže. Třetí nezávislý účastník má pravomoc v prvním stupni působit jako mediátor mezi stranami sporu a v druhém stupni, ke kterému dochází v případě nedosažení dohody mezi stranami v mediační fázi, působí jako rozhodce, kdy může vydat závazný rozhodčí nález. Literatura v případě pojednávání o med-arb většinou vychází z americké formy tohoto institutu (kdy ten je v angloamerickém právním systému rozšířen nepoměrně více než v systému evropském), který dělí med-arb na dvě varianty, *blended method* a *conjoined method*.²⁰ V první variantě pak není dána jasná hranice oddělující fázi mediační od fáze arbitrážní. Rozhodnutí o tom, kdy už není šance vyřešit spor mediací a je proto nutno přistoupit k arbitráži leží na mediátorovi-arbitrovi a jeho úsudku. Případná dohoda může být použita stejně dobře jako mediační dohoda i jako základ rozhodčího nálezu. V druhém případě, *conjoined method*, jsou obě fáze jasně odděleny a až v případě neúspěšné mediace musí dle dohodnutých podmínek dojít k zahájení rozhodčího řízení, jehož výstupem pak již může být jen rozhodčí nález a nikoliv mediační dohoda jako v předchozí variantě.

---

20 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 17, ISBN 978-80-7408-111-8. a ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 42, ISBN 978-80-7478-004-2.

2.1.4.3. Medaola

Tato metoda s názvem vycházejícím z angl. "last offer arbitration" je opět smíšenou formou mediace a arbitráže, leč od výše popisované metody med-arb se liší tím, že pokud v první fázi, která může být mediační (ale i konciliační²¹), nedojdou strany kompromisu, jsou vyzvány třetím nezávislým účastníkem sporu k vydání tzv. the last offer, příp. the best last offer - nejlepší nabídky, na které je strana ochotna dohodnout se se stranou druhou. Následně tento mediátor-arbitr nabídky stran zváží a utvoří, pokud je akceptován stranami, finální kompromis. Pokud není, přistupuje se na fázi arbitrážní, která má dvě možné varianty. Nejčastější, jak se shoduje doc. JUDr. Janků i prof. JUDr. Rozehnalová, je ta, kdy se v rámci nastávající arbitráže posuzují arbitrem jen dvě poslední nabídky, ty označované jako the last (best) offers a rozhoduje se mezi nimi.²² Druhou variantou je přechod do řádné arbitráže, pro kterou nejsou ony poslední nabídky relevantní a arbitr (příp. arbitři se řídí pravidly pro arbitrážní řízení). První varianta medaoly je relevantní a frekventovaná zejména v USA, kdy dochází její rozšiřování při působení American Arbitration Association.²³

---

21 ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 48, ISBN 978-80-7478-004-2.

22 ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 48, ISBN 978-80-7478-004-2. a JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 17, ISBN 978-80-7408-111-8.

23 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 18, ISBN 978-80-7408-111-8.

2.2. Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení je řízení, ve kterém dochází k autoritativnímu rozhodnutí majetkového sporu mezi stranami neutrální třetí stranou, tj. rozhodcem, kdy se strany sporu dobrovolně zavážou k upřednostnění této soukromoprávní alternativy k obecnému (státnímu) soudnictví. Spory projednatelné v rozhodčím řízení musí splňovat určitá kritéria, musí být tzv. arbitrabilní. Pokud je spor arbitrabilní, je *přípustný k řešení v rozhodčím řízení*.²⁴ Arbitrabilní objektivně, platné právo musí povolovat jejich projednání v rozhodčím řízení, i subjektivně, strany musí mít vůli je v rozhodčím řízení projednat. Newyorská úmluva se k objektivní arbitrabilitě vyjadřuje jen ve smyslu, že stanovuje podmínku pro výkon v článku II. odst. 1, když říká, že vykonat lze nález jen z takové doložky, jenž je uzavřena ve věci, která může být vyřízena v rozhodčím řízení. Objektivní arbitrabilita je v českém právním řádu vyjádřena v ZRŘ a stanovuje, že spor musí být majetkového charakteru, musí být projednatelný před soudem, musí v něm jít uzavřít smír a nebo musí jeho arbitrabilitu určit zvláštní zákon²⁵. Výsledkem rozhodčího řízení je usnesení o zastavení řízení a nebo rozhodčí nález, kterému je v případě platnosti a právní moci přiznána vykonatelnost mezinárodně i vnitrostátně.

Subjektivní arbitrabilita je dispozicí stran, kdy v případě objektivně arbitrabilním rozhodnou, že uplatní rozhodčí řízení a vymezí jeho rozsah a tím, jak uvádí prof. JUDr. Rozehnalová, *smluvně zúží objektivní arbitrabilitu*.²⁶

2.2.1. Prameny rozhodčího řízení

Prameny rozhodčího řízení se dají definovat různými způsoby. Nejlogičtější se zdá být dělení vycházející na prvním místě z rozdělení pramenů na *materiální* a *formální*. Materiální prameny jsou důvody pro existenci rozhodčího řízení, společenské podmínky, potřeba vzniku rozhodčího řízení.

---

24 ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 143 an., ISBN 978-80-7478-004-2.

25 např. zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích

26 ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 144., ISBN 978-80-7478-004-2.

Konkrétním příkladem může být zdlouhavost obecného soudního řízení²⁷, jeho veřejnost, neflexibilita vývoje práva v některých oblastech (např. IT). Formální prameny jsou pak konkrétní zdroje, odkud můžeme zjistit, co je platným právem pro rozhodčí řízení (např. zákony, mezinárodní smlouvy, řády rozhodčích institucí).

Materiálních pramenů je více druhů a vyplývají nejen z vlastností rozhodčího řízení. Kromě již zmíněných lze uvést, neformálnost (strany si můžou určit procesní pravidla řízení, rozhodné právo, tzv. *lex arbitri* i kde se řízení bude odehrávat), větší erudici rozhodujících osob v konkrétní oblasti sporu, tudíž šanci na subjektivně spravedlivější rozhodnutí. Dále též větší flexibilitu ve výkonu rozhodčího nálezu, když si strany mohou zvolit zemi, kde k výkonu dojde v souladu s Newyorskou úmlouvou.

Formální prameny rozhodčího řízení se dají dělit dle hierarchie sestupně od mezinárodní úrovně (tj. mezinárodních smluv - dvoustranných a mnohostranných) na úroveň národní (tj. zákony a řády rozhodčích institucí). Takovéto dělení je do určité míry umělé, protože aplikovatelnost řádů rozhodčích institucí se neomezuje na hranice jednoho státu a jejich dosah je mezinárodní. V těchto řádech se slučuje zpravidla mezinárodní prvek (např. UNCITRAL Arbitration rules) s právním řádem země, kde instituce sídlí.

Část formálních pramenů je závazná v aplikační praxi a část patří do kategorie tzv. soft law, tedy druhu právních předpisů, které nejsou přímo aplikovatelné, ale jsou významné pro svou autoritu, resp. autoritu institucí, které je vydaly. V kontextu zákonné úpravy rozhodčího řízení jde o UNCITRAL Model law z 1985, resp. z 2006, v kontextu řádů rozhodčích institucí UNCITRAL Arbitration rules z 1976, resp. z 2010²⁸. Organizace UNCITRAL je významný tvůrce těchto předpisů, jež slouží jako vodítka v úpravě rozhodčího řízení. Tato odnož Organizace spojených národů pro mezinárodní obchodní právo vydala první verzi Model law v roce 1985, doplněnou a rozšířenou v roce 2006²⁹. Jde o vzorový předpis, ve kterém mohou státy, jež kodifikují nebo rekodifikují rozhodčí

---

27 Srov.: příspěvek JUDr. Lichtovníka v *Rozhodčí řízení v teorii a aplikační praxi: stati a judikatura*, Praha: Havlíček Brainteam, 2015, s.57, ISBN 978-80-87109-60-1.

28 UNCITRAL Arbitration rules můžou být závazné, pokud si je strany zvolí jako procesní pravidla rozhodná pro konkrétní řízení. Jejich role ale tkví hlavně v tom, že jsou předlohou dalším řádům.

29 *UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985: With amendments as adopted in 2006*, 1. vyd, Vídeň, UNITED NATIONS PUBLICATION, 2008, ISBN 978-92-1-133773-0,

řízení, nalézt inspiraci pro svou úpravu či přímo přejímat pasáže, které vyhovují jejich potřebám. K tomuto přistoupila i ČR při vzniku ZRŘ s tím, že česká úprava má řadu odlišných ustanovení od Model law, např.: ZRŘ se použije krom mezinárodních rozhodčích řízení i na projednání vnitrostátních sporů, při absenci ustanovení o volbě rozhodného práva v mezinárodních sporech rozhodci aplikují kolizní normy českého práva.³⁰

Mezi další část formálních pramenů, mezinárodní smlouvy, patří několik základních kamenů soudobého systému rozhodčího řízení. První z nich je Úmluva o uznání výkonu cizích rozhodčích nálezů, tzv. Newyorská úmluva, která byla přijata na konferenci Organizace spojených národů o mezinárodní obchodní arbitráži dne 10. června 1958. Součástí českého právního řádu začala být dnem 10. října 1959, kdy nabyla účinnosti vyhláška ministra zahraničních věcí publikovaná ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959 ze dne 6. listopadu o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Tato úmluva nahradila starší právní úpravu, která se sestávala ze dvou mezinárodních smluv, Ženevského protokolu o doložkách o rozsudím z roku 1923 a Ženevské úmluvy o vykonatelnosti cizích rozhodčích nálezů z roku 1927. Newyorská úmluva tvořila pro oblast rozhodčího řízení ucelenější a aktualizovanou úpravu oproti dvěma předpisům přijatým v Ženevě. Odborná literatura též rozvádí myšlenku, že Newyorská úmluva není důležitá jen pro uznávání a vykonávání cizích rozhodčích nálezů, ale hlavně proto, že zaštiťuje a chrání základní prvky arbitráže, jako např. rozhodčí smlouvu samotnou, rozhodce, průběh rozhodčího řízení a vykonání jeho nálezu. Dá se konstatovat, že Newyorská úmluva je jakousi "ústavou" systému arbitráže.³¹

Jedním z dalších pramenů v nadnárodním měřítku je i Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži přijatá dne 21. dubna v Ženevě, ratifikovaná Československem a účinná od 11. února 1964. Tato úmluva je regionálního charakteru a vlivem vývoje Evropy v druhé polovině 20. století je její vliv upozaděn na vrub Newyorské úmluvy.³² Vedle Evropské úmluvy v celosvětovém porovnání existuje celá řada regionálních smluv upravujících arbitráž, které ale

---

30 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 20, ISBN 978-80-7408-111-8.

31 MAKARIUS, Vít, *Rozhodčí smlouvy v mezinárodním obchodě. Prevence, plánování a řízení sporu v mezinárodním obchodě*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2015, s. 15-17, ISBN 978-80-7400-295-3.

32 MAKARIUS, Vít, *Rozhodčí smlouvy v mezinárodním obchodě. Prevence, plánování a řízení sporu v mezinárodním obchodě*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2015, s. 15-17, ISBN 978-80-7400-295-3.

nejdou primárně relevantní pro tuto práci.³³

Další prameny práva v oblasti rozhodčího řízení jsou rozhodčí pravidla jednotlivých arbitrážních institucí, ke kterým si strany stanovují příslušnost svých sporů. V celosvětovém měřítku existují stovky institucí s obecnou i speciální jurisdikcí pro řešení sporů, více či méně relevantní z pohledu evropského, potažmo českého. Krom v této práci již zmiňovaných lze jmenovat International Arbitration Centre of the Austrian Federal Economic Chamber, Hong Kong International Arbitration Centre, Singapore International Arbitration Centre, The Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce etc.

I zde se dají najít stopy působení UNCITRAL, když mnoho řádů je alespoň z části ovlivněných Arbitrážními pravidly vydávanými touto organizací. Tato pravidla byla poprvé zformulována v roce 1976, aby byla posléze zrevidována a doplněna v roce 2010. Svou strukturou a jednotlivými ustanoveními ohledně ustanovování rozhodce (potažmo rozhodčího senátu), odměňování a pravidel vedení řízení se staly inspirací pro tyto rozhodčí instituce, což vede k určitému sblížení jednotlivých řádů a jejich větší přehlednosti.

2.2.2. Právní povaha rozhodčího řízení

K právní povaze rozhodčího řízení bylo napsáno mnoho, ale přesto se ukazuje, že nalezení shody názorů na toto téma není snadné a někdy ani reálné. Tato situace, ačkoliv se může jevit jako negativní, má svou světlou stránku spočívající ve značném množství odborné literatury, která uvádí celé řady zajímavých argumentů. Obecně se rozlišují tři teorie právní povahy rozhodčího řízení - smluvní, jurisdikční a smíšená. Každá z těchto teorií má řadu zastánců a odpůrců, ale jejich "spory" nejsou neplodné, když pomáhají odpovědět např. na otázky odpovědnosti v rozhodčím řízení a s tím související náhrady škody.

Smluvní teorie vychází z premisy, že strany nejsou schopny dojít samy ke kompromisu a potřebují třetí osobu, tj. rozhodce, aby v právním rámci rozhodla o jejich sporu. Na rozhodce se nahlíží jako na někoho, kdo nahrazuje vůli stran dohodnout se a tím narovnává vztahy mezi nimi. Smluvní teorie neodvozuje pravomoc rozhodnout od státní moci. Akcentuje vůli účastníků k narovnání vztahů

---

³³ např. Inter-American Convention on International Commercial Arbitration, Arab Convention on International Commercial Arbitration

rozhodčím řízením.³⁴ Tato vůle je nezbytná pro uplatnění rozhodčího řízení, jelikož bez ní sice může existovat zákonná možnost pro využití rozhodčího řízení, ale fakticky nebude využívána. Rozhodčí řízení vzniká z rozhodčí smlouvy mezi stranami sporu, které též určují rozhodce (nebo stanovují způsob jejich určení a ustanovení). Rozhodčí nález pak je kompromis mezi rozhodci oprávněnými rozhodnout o právech a povinnostech stran sporu.³⁵

Předpokládá se, že strany přistupují k rozhodčímu řízení proto, že touží po narovnání ve formě vykonatelného nálezu a nikoliv po autoritativním rozhodnutí státní moci. Samozřejmě, že se na rozhodčí řízení vážou určitá pravidla určovaná státem, jenž určuje rámeček rozhodčího řízení, ale na toto je třeba se dívat jako na jiné aspekty života, které jsou založené na svobodné vůli, ale státem upravené - omezené (např. nájem, pacht etc). Při přijetí smluvní teorie se též lépe chápe mezinárodní úroveň rozhodčího řízení, kde se vůle stran projevuje ve větší míře (např. určování rozhodného práva, rozhodčí instituce) a hůře se arbitráž odvozuje jako delegovaná vůle státu už jen pro to, že je z podstaty zapojeno států více. Mezinárodní smlouvy jakkoliv upravující rozhodčí řízení jsou v tomto kontextu opět jen ochraňující šablonou pro realizaci vůle stran.

Důrazem kladeným na vůli stran se teorie smluvní liší od teorie jurisdikční. Ta je totiž nositelem myšlenky, že pro kontradiktornost rozhodčího řízení nelze mluvit o vůli stran dosáhnout narovnání vztahů, ale že ty touží po autoritativním rozhodnutí státní moci ztělesněné ne soustavou obecných soudců, ale osobami rozhodců. Jde tedy o *náhradní výkon soudcovské pravomoci*.³⁶ Argumentem pro tuto teorii je dozajista zákonné zmocnění v zákoně o rozhodčím řízení, na jehož základě je fakticky rozhodčí řízení umožněno.³⁷ V tomto bodě dochází ke střetu názoru, který tvrdí, že stát jen legitimizuje vůli stran zavázat se dobrovolně k jinému než státnímu řešení sporů a názoru, který se na stejnou věc dívá tak, že stát deleguje své výsostné právo rozhodovat spory. S ohledem na výše

---

34 RABAN, Přemysl. K ODPOVĚDNOSTI ROZHODCE A ROZHODČÍHO SOUDU. Bulletin advokacie. 2003, 2003(1.), s. 25.

35 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 20, ISBN 978-80-7408-111-8.

36 RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 43, ISBN 80-7179-873-8.

37 jedním z nejvýznamnějších zastánců je prof. JUDr. Květoslav Růžička, např. v: RŮŽIČKA, Květoslav. *K OTÁZCE PRÁVNÍ POVAHY ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ*. Bulletin advokacie. 2003, 2003(5), s. 32. a nebo prof. JUDr. Bělohlávek např. v BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 26 an. ISBN 978-80-7179-342-7.

zmíněný historický vývoj rozhodčího řízení, lze úspěšně zpochybnit výlučnost státního rozhodování sporů. K rozmachu rozhodčího řízení došlo původně po obou světových válkách, díky neschopnosti státních soudů přizpůsobit se potřebám stran sporu. Z toho vyplývá, že stát neschopný zajistit fungování státních soudů, nemůže být základním kamenem, od kterého se bude odvíjet systém arbitráže. Zastánci jurisdikční teorie by však mohli namítnout, že právě z důvodu nefunkčnosti státních soudů by stát měl delegovat část své moci na jiné rozhodující subjekty.

Třetí ze zmíněných teorií, smíšená, uvažuje nad rozhodčím řízením jako nad institutem, kde na základě vůle stran sporu dochází k delegaci státní moci na rozhodčí řízení. Toto se jeví zvláštním, jelikož působí jako určitá kompilace předchozích dvou teorií a v zásadě nerozhoduje spor o povaze rozhodčího řízení, jen zohledňuje jeho vnější znaky.³⁸ Pokud však uvážíme názor prof. JUDr. Rozehnalové, která s odkazem na další literaturu³⁹ uvádí, že rozhodčí řízení je institut *sui generis*, jenž má svůj základ v dohodě stran a své procesní účinky odvozuje od civilního práva, tak tato teorie může dávat smysl.⁴⁰

2.2.3. Vykonatelnost rozhodčího nálezu

Rozhodčí řízení, i přes svou povahu institutu soukromého práva, má oproti jiným variantám alternativního řešení sporů jedno velké plus - vykonatelnost rozhodčích nálezů v exekučním řízení. Pokud tedy dojde k vydání platného rozhodčího nálezu, jenž netrpí žádnou vadou, pro kterou by mohl být zrušen a pozbýt platnost, je mu garantována vykonatelnost. Ta plyne v mezinárodním měřítku již z Newyorské úmluvy o uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů a pro vnitrostátní nálezy z § 28 ZRŘ, který říká doslovně, že *"rozhodčí nález, který nelze přezkoumat podle § 27, nebo u něhož marně uplynula lhůta k podání žádosti o přezkoumání podle § 27, nabývá dnem doručení účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je soudně vykonatelný."* Tímto přezkumem dle § 27 ZRŘ se rozumí stav, kdy si smluvní strany v rozhodčí smlouvě ujednaly,

---

38 RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 46, ISBN 80-7179-873-8.

39 francouzský prof. G. Sauer-Hall ve své *L'Arbitrage en droit international privé*

40 ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 76, ISBN 978-80-7478-004-2.

že na žádost jedné či obou z nich lze rozhodčí nález přezkoumat jinými rozhodci, než těmi, kteří nález vydali. V případě, že strana usiluje o přezkum, musí do 30 dnů ode dne, kdy jí byl doručen předmětný rozhodčí nález odeslat straně druhé svou žádost. Přezkum rozhodčího nálezu se řídí stejnými ustanoveními jako rozhodčí řízení, jelikož jde fakticky o další rozhodčí řízení, kde panují stejná pravidla. Lhůta třiceti dní není obligatorní a zákon výslovně umožňuje stranám dojednat si lhůtu, která jim nejlépe vyhovuje. Pokud ovšem dojde k promeškání této lhůty, lhotejně zda-li zákonné, či smluvní, nastane vykonatelnost rozhodčího nálezu tak, jako kdyby nebyl v rozhodčí smlouvě žádný přezkum zakotven.

Existuje varianta, kdy dochází k přezkumu rozhodčího nálezu obecným soudem, ale nejde však o zkoumání věcné správnosti nálezu, nýbrž se prověřuje, zda-li došlo k naplnění podmínek, aby byl spor rozhodnut v rozhodčím řízení.⁴¹ V případě zrušení rozhodčího nálezu v soudním řízení dochází k nemožnosti vykonat ho v exekučním řízení.

2.2.4. Klady a záporny rozhodčího řízení

K vymezení rozhodčího řízení je třeba zmínit jeho klady a záporny.

Na prvním místě mezi klady bývá zmiňována *rychlost*. O tom může svědčit i fakt, že v celém Řádu RS při HK a AK ČR jsou ustanovení urychlující řízení.

1) doručování - lze doručovat na elektronickou adresu skrze veřejné síť. Uplatňuje se zde fikce doručení, v případě zásilek do vlastních rukou je 10 denní lhůta před realizací fikce, u ostatních zásilek je lhůta 5 dní

2) jmenování předsedy rozhodčího senátu rozhodci (lhůta 14 dní),

3) fakultativnost ústního jednání (pokud nejde o spory ze spotřebitelských smluv),

4) jednání v jazyce, na které se strany dohodnou, tudíž nejlépe vyhovuje jim i rozhodci a není nutnost překladů.

5) možnost urychleného řízení, kdy při zaplacení zvýšeného poplatku dochází k vydání rozhodčího nálezu do dvou, resp. čtyř měsíců a zkrácení

---

⁴¹ k porovnání: Nejvyšší soud České republiky v rozhodnutí ve věci 25 Cdo 167/2014 ze dne 27.8.2015

lhůt o jednu třetinu, resp. jednu polovinu, až na výjimky.⁴²

S rychlostí řízení úzce souvisí *jednoinstančnost* rozhodčího řízení, která není daná ze zákona, ale jelikož je cílem rychlé ukončení sporu, jen málokdy dochází k tomu, že by si strany v rozhodčí smlouvě sjednaly možnost přezkumu. Jen v případě, že si přezkum sjednají, dochází k přezkoumání jiným rozhodčím senátem, dle specifikace ve smlouvě. Nejde o soudní přezkum ve věci samé, jde jen o přezkum z procesních a formálních důvodů stanovených v § 31 ZRŘ. Na příklad: *a) rozhodčí náleží byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu, b) rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje, c) ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem, d) rozhodčí náleží nebyl usnesen většinou rozhodců, e) straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat, f) rozhodčí náleží odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovoleném, ... i) se zjistí, že jsou dány důvody, pro které lze v občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení.* Zde jde o důvody stejné jako při žalobě na obnovu řízení a pro zmatečnost, § 228 OSŘ.

Role soudu zde spočívá v posouzení, zda-li došlo ke splnění základních podmínek pro to, aby byl spor projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení. Jak judikoval Nejvyšší soud České republiky v rozhodnutí ve věci 25 Cdo 167/2014 ze dne 27.8.2015 nelze tedy uvádět takovýto soudní přezkum jako řádný opravný prostředek.⁴³ Rozhodnutím soudu lze náleží jen zrušit, nedojde tedy k řízení před soudem ve věci samé. Strany tak mají jistotu, že když už nebudou mít z nějakého důvodu vykonatelný rozhodčí náleží, tak alespoň budou moci v relativně krátké době realizovat jiné řešení.

Další z výhod rozhodčího řízení je jeho *neformálnost*. Řízení se tak nemusí řídit jen hmotněprávními předpisy vázajícími se k předmětu sporu, ale lze si v rozhodčí smlouvě dohodnout i rozhodování dle zásad spravedlnosti (viz § 27

---

42 viz § 30, MAISNER, M., TRAPL, V., *Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Komentář*, 1. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2015, s. 101, ISBN978-80-7478-969-4

43 viz Nejvyšší soud ČR, in: 25 Cdo 167/2014 ze dne 27.8.2015, dostupné na: http://www.nsooud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/A00F14BC4F174A08C1257F0100364B1F?openDocument&Highlight=0, resp. formulace právní věty z 99896. Rozhodčí řízení, redakce EPRAVO.CZ, 15.12.2015, dostupné na: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/rozhodci-rizeni-99896.html>

ZRŘ). Strany si mohou navíc zvolit rozhodné právo, tzv. *lex arbitri*, pokud to připouští právní předpisy, dle kterého se bude v řízení rozhodovat. Stranám též přísluší dohodnout se, podle jakých rozhodčích pravidel má být spor rozhodován. Můžou si tak stanovit vlastní pravidla, pokud tak neučiní, tak je stanovení pravidel rozhodčího řízení na rozhodcích. Častější je ovšem využití UNCITRAL Arbitration rules a nebo pravidel některé rozhodčí instituce. V tomto případě ale dojde jen k využití pravidel a instituci nevzniká pravomoc rozhodnout. Strany pak mají možnost seznámit se dopředu s jednotlivými řády a ujistit se, že vyhovují jejich představám. Projevem neformálnosti je též oprávnění plynoucí účastníkům z § 17 ZRŘ zvolit si místo, kde se bude rozhodčí řízení odehrávat.

S tímto souvisí též další z kladů a to sice *možnost volby rozhodců*. Jelikož je osoba rozhodce a s ní spojená úprava hlavním tématem této práce, je k tomuto více uváděno dále. Zde je jen stručně uvedeno, že možnost volby rozhodců přináší stranám možnost zvolit si rozhodce dostatečně erudovaného v oboru sporu. Ať již po odborné, jazykové či po stránce zkušeností. Předchází tím vadnému rozhodčímu nálezu, který by mohl být zrušen v soudním řízení iniciovaným neúspěšnou stranou a nemožností vykonatelnosti. Volba rozhodců je proto zodpovědností obou stran, stejně jako případné namítání absence jejich nestrannosti.

Volbou rozhodčího řízení se dá předejít také problémům s únikem citlivých informací, obchodních tajemství, úniku interních informací o společnosti, jelikož řízení je zásadně *neveřejné*. Jak uvádí Doc. JUDr. Schelle *společnost se tak může vyhnout kompromitaci sama sebe*.⁴⁴ K tomuto přispívá povinnost rozhodce dodržovat mlčenlivost o věcech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s rozhodčím řízením.

Obecně se dá o rozhodčím řízení říci, že je ovlivňováno zásadou *dispoziční*, kdy je na účastníkovi, zda-li se rozhodne podat žalobu, vzít ji zpět, se svolením rozhodce či senátu ji měnit, případně podat protižalobu vůči již podané žalobě druhé strany.

Na všechny výše zmíněné výhody může být ovšem nahlíženo jako na nevýhody. Ať již v případě, kdy jedna ze stran řízení neposkytne náležitou péči prostudování rozhodčí smlouvy či rozhodčí doložky jenž podepisuje (z

---

44 SCHELLE, Karel, SCHELLEOVÁ, Ilona, *Rozhodčí řízení: historie, současnost a perspektivy*, 1. vyd., Praha, EUROLEX Bohemia, 2002, s. 64, ISBN 80-86432-19-X.

nepozornosti nebo z neznalosti - důvod vzniku speciálních ustanovení pro spory ze spotřebitelských smluv). Výhoda je výhodou tedy pouze v případě, že si strany jsou rovny ve schopnosti porozumět všem ustanovením smlouvy a v případě nejasností trvat na vysvětlení, změně či neuzavření smlouvy. ZRŘ sice vyjadřuje v § 17 ZRŘ *zásadu rovnosti stran* v rozhodčím řízení, když konstatuje její existenci a uvádí nutnost dát oběma stranám rovnocennou příležitost k uplatnění jejich práv, ale toto ustanovení nedokáže ochránit před neuváženým podepsáním rozhodčí smlouvy či doložky dávno před zahájením rozhodčího řízení. Zásada rovnosti stran též vyjadřuje soukromoprávní charakter rozhodčího řízení, když ta je základní zásadou soukromého práva.

2.2.5. Rozhodčí smlouva

Rozhodčí smlouva je ujednání, kterým se strany smluvního vztahu zavazují k řešení svých sporů nikoliv v síti obecného soudnictví, ale alternativním způsobem v rozhodčím řízení. Rozhodčí smlouvou tedy vzniká pravomoc rozhodci nebo rozhodcům zabývat se případným sporem či spory a rozhodnout o nich.

Jsou vedeny diskuze napříč odbornou veřejností o povaze rozhodčí smlouvy. Dva názory předkládají dva druhy povahy rozhodčí smlouvy - materiálně právní pojetí a formálně právní pojetí. V prvním případě se na rozhodčí smlouvu pohlíží jako na vyjádření vůle stran ohledně oprávnění, které je v jejich dipozici a míní se, že jde o mimoprocesní smlouvu. Smluvní základ je hlavním argumentem pro materiální povahu rozhodčí smlouvy. Nesouhlasné názory se opírají hlavně o tvrzení, že ačkoliv je akcentována vůle stran, materiální pojetí nezohledňuje postavení rozhodce v rozhodčím řízení a jeho právo rozhodnout autoritativně spor. Toto právo je podle oponentů materiálního pojetí výrazem procesní povahy rozhodčí smlouvy. Pro pojetí rozhodčí smlouvy jako projevu procesního práva mluví skutečnost, že dochází k přesunu pravomocí z působnosti obecných soudů do rukou rozhodců, kteří získávají právo rozhodnout. Pro rozhodčí smlouvu jako procesní institut též hovoří argument, že *"samotná [rozhodčí] smlouva nezasahuje do meritů sporu, pouze vytváří prostředí a*

mechanismus pro jeho řešení."⁴⁵ Nejvýstižnějším názorem v diskuzi o právní povaze rozhodčí smlouvy se jeví ten, který zastává prof. JUDr. Rozehnalová, když konstatuje, že rozhodčí smlouva je "*institut se smluvním základem pohybující se v prostředí procesního práva.*"⁴⁶ A vlivem toho nazývá rozhodčí smlouvu *procesní smlouvou*, tj. svou povahou smíšeného institutu procesní a materiální povahy. Její teorie rozhodčí smlouvy zde navazuje na její argumentaci ohledně smíšené povahy rozhodčího řízení a *sui generi* postavení v rozhodování sporů.

V praxi existují tři základní druhy rozhodčí smlouvy - rozhodčí doložka, smlouva o rozhodci a neomezený kompromis.

Rozhodčí doložka je preventivním krokem zakládajícím oprávnění řešit spor v rozhodčím řízení. O oprávnění se dá hovořit z toho důvodu, že strany nejsou i po uzavření rozhodčí doložky povinny využít jen rozhodčího řízení, ale mohou se dohodnout na volbě obecného soudu. Rozhodčí doložka je nejčastější podobou rozhodčí smlouvy v praxi, jelikož v případě sporu se strany těžko shodují na řešení sporu v rozhodčím řízení.

Druhou variantou rozhodčí smlouvy je smlouva o rozhodci, která přichází na řadu v okamžiku, kdy už existuje mezi stranami spor a ty se rozhodnou, že z různých důvodů (nejčastěji rychlost, možnost volby rozhodce atd.) preferují rozhodčí řízení před řízením u obecných soudů. Tato varianta má své pro a proti. Jako pozitivum můžeme uvést skutečnost, že obě strany již velmi dobře ví, v čem tkví jádro sporu a mohou tedy lépe přizpůsobit kritéria, která kladou na rozhodce, např. ohledně kvalifikace, zkušeností či jeho rozhodovací historie. Naopak jako nevýhoda se jeví to, že strany po propuknutí sporu již mohou být natolik znesvářené, že pro ně nepřipadá v úvahu společné jednání, jehož výsledkem má být rozhodčí smlouva, a pokud ano, tak často není snadné dojít mezi nimi ke kompromisu ohledně znění smlouvy.

Třetí variantou je neomezený kompromis, který je typickým druhem rozhodčí smlouvy pro smluvní vztahy stran s dlouhodobějším trváním. Strany, které nechtějí uzavírat zvláště ke každé jednotlivé smlouvě speciální rozhodčí doložku se na počátku trvání své spolupráce dohodnou, že všechny případně vzešlé spory z jejich smluvních vztahů budou řešeny rozhodčím řízením u určité, neměnné rozhodčí instituce za stálých, předem stanovených pravidel.

---

45 ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 132, ISBN 978-80-7478-004-2.

46 viz poznámka č. 49, tamtéž

Pro rozhodčí smlouvu je obligatorně stanovena písemná forma (§ 3 odst. 1 ZRR), jinak je rozhodčí smlouva neplatná. Zákon o rozhodčím řízení ale zná i možnost, kdy nemusí dojít k uzavření rozhodčí smlouvy vyjádřením v jednom dokumentu, ale může jít o dokumentů více a je možno tak učinit i na dálku, včetně vyjádření vůle elektronickým prostředkem. Pro představu stačí akceptace návrhu rozhodčí smlouvy mailem, či jinou cestou, která umožňuje zachycení vůle toho, kdo ji vyjádřil a opakované prozkoumání vůle, např. při podání žaloby. Zákon pamatuje i na případy, které jsou v dnešní době již nepříliš aktuální, jako je telegraf či dálnopis a jejich použití se omezuje jen na zlomek případů uzavírání rozhodčích smluv. Tato ustanovení přetrvávají jako relikty historie (např. z Evropské úmluvy o obchodní arbitráži z roku 1964).

Teorie a logika velí, že pokud existují rozhodčí smlouvy, které bez zádrhelů vedou k rozhodčímu řízení a to posléze k platnému a vykonatelnému rozhodčímu nálezu, také nutně musí existovat procento případů, které neprojdou celým tímto procesem a zaseknou se třeba ještě před tím, než je zahájeno samotné rozhodčí řízení, tj. rozhodčí doložky vadné. Častěji dochází k takovýmto situacím u vztahů s rozhodčí smlouvou v podobě rozhodčí doložky. U rozhodčích smluv v podobě smlouvy o rozhodci mají strany sporu prostor při již propuklém sporu vyjádřit své názory a požadavky při vytváření smlouvy a také si lépe podchytit všechny body, které by mohly ohrozit její platnost, potažmo platnost rozhodčího nálezu ze smlouvy vycházejícího.

Mezi vady rozhodčí doložky patří primárně nedostatek souhlasu. Tedy situace, kdy jedna ze stran neprojeví svůj souhlas dostatečně, nebo projeví svůj souhlas tak, že není zřejmé, s čím souhlasí. Nutnost projevu souhlasu dostatečně zřetelně je ochrannou proti zneužívání nepozornosti či neznalosti jedné ze stran na úkor strany druhé. Jak uvádí JUDr. Dobiáš s odkazem na další literaturu, rozeznávají se čtyři požadavky na rozhodčí smlouvy, které můžou trpět vadou a to sice: *a) jsou závazné pro všechny strany, b) intervence státních soudů musí být vyloučená, dokud nebude vydáno rozhodnutí, c) rozhodci musí být svěřena pravomoc na vyřešení sporu mezi stranami a za d) rozhodčí doložka musí být způsobilá k vytvoření "řízení za nejlepších podmínek, vedoucím k účinnému a rychlému vydání rozhodčího nálezu, který je vhodný pro soudní výkon".⁴⁷ Pokud*

---

⁴⁷ DOBIÁŠ, Petr et al, *Současné trendy řešení sporů v rozhodčím řízení*, 1. vyd., Plzeň, Aleš Čeněk, 2013, s. 115-117, ISBN 978-80-7380-468-8.

tedy chybí jeden nebo dokonce více prvků, jde o vadnou rozhodčí doložku, též nazývanou jako patologickou. Mezi nejčastěji vyskytující se řadí nesprávné nebo chybějící označení sídla rozhodčího soudu nebo konání rozhodčího řízení ad hoc; nemožnost rozpoznat, zda-li má jít o rozhodčí řízení ad hoc nebo institucionální, což souvisí s nesprávným označením zamýšlené rozhodčí instituce.⁴⁸ Pokud vlivem vady dojde ke zrušení rozhodčí smlouvy, zaniká tím i funkce rozhodce s ní spojená.

---

⁴⁸ DOBIÁŠ, Petr et al, *Současné trendy řešení sporů v rozhodčím řízení*, 1. vyd., Plzeň, Aleš Čeněk, 2013, s. 115-117, ISBN 978-80-7380-468-8.

3. Ustanovení do funkce rozhodce

3.1. Obecně o ustanovení do funkce

Ustanovení rozhodce je proces, který se sestává z nominace, schválení a jmenování rozhodce. K nominaci rozhodce dochází v rozhodčí smlouvě. Strany se zde dohodnou na počtu rozhodců, způsobu jejich jmenování a na formě rozhodčího řízení. Formy rozhodčího řízení jsou rozlišovány dvě - ad hoc a institucionální. Pokud strany zvolí ad hoc formu rozhodčího řízení, musí stanovit dle jakých bude vedena pravidel. Pravidla pro ad hoc řízení mohou být nově zformulována pro konkrétní řízení, mohou být použita pravidla některé ze stálých rozhodčích institucí (kdy nevzniká příslušnost dané instituce ve sporu rozhodnout; např. RS při HK a AK ČR) a nebo mohou být použita Arbitration rules UNCITRAL (2010).

Při nominaci rozhodce se zkoumá, zda-li rozhodce splňuje zákonné požadavky stejně jako ty požadavky, které vyžadují strany sporu pro konkrétní řízení. Toto je i začátkem této kapitoly, která se dále zabývá rozdílem mezi formou institucionální a ad hoc, konkrétní úpravou RS při HK a AK ČR a LCIA a ICA ICC.

*"Kvalita rozhodčího řízení stojí a padá s kvalitou rozhodce."*⁴⁹ Rozhodce by svou osobou měl být garancí správnosti rozhodčího nálezu, proto by měl mít dostatečnou odbornost v oboru své působnosti, zkušenost s výkonem povolání, či zkušenost z jiných rozhodčích řízení. Může jít též o publikační činnost v daném oboru. Jak ovšem uvádí prof. JUDr. Raban, na tyto požadavky lze zároveň nahlížet jako na negativum, např. když z historie rozhodcem vydaných rozhodčích nálezů vyplývá odborný názor, který není shodný s názorem strany (či stran) nominující rozhodce.⁵⁰ Negativně může být nahlíženo i na celou další řadu vlastností, které mohou ovlivnit nestrannost a nezávislost rozhodce, jako např. i státní příslušnost, když by jedna ze stran sporu a rozhodce byli příslušníky

---

49 Sanders, P., *Quo Vadis Arbitration? – Sixty Years of Arbitration Practice*, Haag, Kluwer Law International, 1999, s. 451, ISBN 90-411-12359

50 ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al., *Civilní právo procesní*, 2. vyd., Plzeň, Aleš Čeněk, 2015, s. 482, ISBN 978-80-7380-571-5.

stejného státu. Tyto předpoklady se často promítají do rozhodčích pravidel jednotlivých rozhodčích institucí, jak bude nastíněno níže.

Kvalita rozhodce nevyplývá jen z vnějších znaků, ale jde i o výsledek charakterových vlastností a morálky rozhodce. Imanentní povaha těchto vlastností však neumožňuje jejich zjištění při zevrubném prověřování. Proto je nezbytné, aby strany sporu shromáždily dostatečné množství informací o rozhodci, ze kterých tyto vlastnosti vyjdou lépe najevo. I z tohoto vyplývá velká zodpovědnost stran ve volbě vhodného rozhodce a pečlivé zvážení jeho osoby a vhodnosti pro konkrétní rozhodčí řízení. Z části tato nutnost odpadá při volbě rozhodce ze seznamu vedeného při některém z rozhodčích soudů či jiných rozhodčích institucí, které i v rámci svého zájmu prověřují rozhodce před zahrnutím do svých seznamů a svým způsobem tak ručí za jejich kvality. Ani tak však není jisté, že rozhodce bude morálně dostatečně na výši, aby rozhodčí řízení proběhlo řádně.

Krom obecných požadavků na rozhodce vyplývající spíše ze samotné podstaty rozhodčího řízení, existují i právní kritéria daná právními normami. V českém právním řádu stanovuje podmínky pro rozhodce ZRR v § 4, zejména v odstavci prvním: *"Rozhodce může být občan České republiky, který je zletilý, bezúhonný a plně svéprávný, pokud zvláštní předpis nestaví jinak."* Z tohoto ustanovení vyplývá, že český právní řád nezná možnost právnických osob být rozhodcem (výjimky najdeme ve světě, dle literatury spíše méně četné, příkladem může být libanonská úprava § 768 Code of Civil Procedure of Lebanon⁵¹). Právnická osoba do rozhodčího řízení může vstupovat jen jako rozhodčí soud, či jako strana sporu. Přesto, že je ustálenou tradicí zohledněnou i v řadě zákonů o rozhodčím řízení a řádů rozhodčích institucí, ustanovovat do funkce rozhodce fyzické osoby, právnické osoby nejsou vždy vyloučeny. Ve UNCITRAL Model law, jenž slouží jako model řady zákonných úprav, není (ani v původní verzi z roku 1985 ani v té rozšířené o dodatky z roku 2006) výslovně uvedena podmínka fyzické osoby jako rozhodce.

Kdo je zletilý, stanovuje občanský zákoník v § 30. Zde říká, že zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku života. Spolu se zletilostí je nutná plná svéprávnost rozhodce.

V této souvislosti je dále podstatné to, co nacházíme v zákoně o

---

51 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 40, ISBN 978-80-7408-111-8.

mezinárodním právem soukromém, který upravuje způsobilost cizinců být rozhodcem z pohledu českého práva. Obecné zmocnění k tomu, aby cizí státní příslušník mohl být rozhodcem, přináší Evropská úmluva o obchodní arbitráži ve svém článku III., když konstatuje, že způsobilost cizích státních příslušníků být rozhodci je dána ve všech sporech, na které se vztahuje. § 118 ZMPS k tomuto dále stanovuje, že postačí pokud je adept na rozhodce svéprávný dle právního řádu státu jehož je občan. Pokud by tuto podmínku nesplňoval, je zde vyjádřena alternativně podmínka, že postačí, je-li způsobilý dle českého práva, jak bylo popsáno výše.

K podmínce bezúhonnosti praví ZRR v odstavci 2., *"že ji nesplňuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen za trestný čin, jestliže se na něj nehledí, jako by nebyl odsouzen."* Při pravomocném odsouzení se na odsouzeného hledí jako by odsouzen nebyl pouze ve dvou případech. První z nich upravuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v hlavě VI., v § 105 a § 106. Soud v souladu s nimi zahradí odsouzení, pokud odsouzený vede po výkonu, prominutí nebo promlčení výkonu trestu řádný život po dobu, jenž se odvíjí od výše trestu, ke kterému byl odsouzen.

Druhým případem je rehabilitace milostí Prezidenta ČR v souladu s článkem 62 odst. g) Ústavy ČR. Prezident má právo zahradit odsouzení udělením milosti. Pro udělení milosti nejsou žádná pravidla, rozhodnutí je plně v rukou Prezidenta ČR a záleží na jeho uvážení.

Způsobilost být rozhodcem je omezena i několika zákony, které v rámci své působnosti zakazují souběh určitých funkcí a zaměstnání s rolí rozhodce (jde tedy o situace, kdy v souladu s § 4 odst. 1 ZRR, zvláštní zákony stanovují jinak). Již v samotném ZRR, v poznámce pod čarou č. 2, jsou demonstrativním výčtem uvedeny případy, kdy jsou osoby vyloučeny z možnosti být rozhodci. Zákonodárce tak dává jasné vodítko, aby nevznikaly pochybnosti o výkladu § 4 odst. 1. Zde je uveden odkaz na § 80 odst. 5 písm. b) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (dále jen "zákon o soudech a soudcích"). Zde v rámci zachování objektivit, nezávislosti a spravedlivosti při rozhodování soudců, je soudcům zapovězeno být rozhodcem, mediátorem, či zastupovat některou ze stran v rozhodčím řízení. Obdobný zákaz obsahuje i zákon č. 182/1993 Sb., o ústavním soudu, který obecně zapovídá soudcům ústavního soudu výkon jiné placené činnosti, s výjimkou správy vlastního majetku, činnosti vědecké, pedagogické,

literární a umělecké, ve svém § 4 odst. 3. Narážíme zde ovšem na fakt, že ačkoliv je v naprosté většině případů rozhodcovská činnost vykonávána za odměnu, nejde o absolutní pravidlo. Jak nastiňoval prof. JUDr. Raban již v roce 2004, kdy nebyl výslovně zakázán souběh funkce soudce a rozhodce (byl uzákoněn jen zákaz výdělečné činnosti až na výjimky), lze si teoreticky představit situaci, kdy ústavní soudce bude rozhodcem bez nároku na odměnu.⁵² Jde čistě o hypotetickou situaci, jelikož v novodobé české historii není takovýto případ zaznamenán. Osoba soudce, či ústavního soudce, se by se jevila jako ideální vzhledem k jeho autoritě z pozice postavení, erudovanosti a zkušeností. Proti takovému souběhu funkcí hovoří to, že soudcova nezávislost může být zpochybněna, jelikož nemusí být jasno v jakých sporech a jak rozhodoval jako arbitr a jestli tímto není ovlivněn. Vzhledem k neveřejnosti rozhodčího řízení by se takováto pochybnost špatně vyvracela či potvrzovala.

Krom výkonu soudní činnosti, není slučitelný s rolí rozhodce též výkon činnosti exekutorské (viz § 3 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti, dále jen "exekuční řád") a vyloučen je i státní zástupce (viz § 24 odst. 2 písm. e) zákona č. 283/1993 Sb., zákon o státním zastupitelství).

Obligatoční podmínkou ustavení rozhodce do funkce je též platná rozhodčí smlouva, bez ohledu na to v jaké formě je vyjádřena (rozhodčí doložka, smlouva o rozhodci nebo neomezený kompromis). V té musí být též platně zakotvena pravomoc ad hoc rozhodce a nebo stálé rozhodčí instituce. Rozhodci nemají ze zákona povinnost zkoumat svou pravomoc, ale v § 15 ZRR je jim dáno oprávnění tak činit. Na základě ustanovení odst. 2 téhož paragrafu jsou strany oprávněny namítat nedostatek pravomoci rozhodců, kteří se touto námitkou musejí zabývat. Aby nedocházelo k průtahům v řízení tím, že by strany namítly nedostatek pravomoci až v pokročilé fázi řízení, jsou povinny podat námitku nejpozději do prvního úkonu v rozhodčím řízení, resp. spolu s ním.

Pro rozhodčí řízení vedené ve sporech ze spotřebitelských smluv, v rámci trendu větší ochrany spotřebitele, platí, že lze pravomoc namítat kdykoliv v průběhu rozhodčího řízení.

---

⁵² RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 90, ISBN 80-7179-873-8

3.2. Forma rozhodčího řízení

Forma rozhodčího řízení - ad hoc nebo institucionální vyplývá z rozhodčí smlouvy.

V případě ad hoc řízení může k ustanovení rozhodce dojít jmenovitě, jeho uvedením přímo do smlouvy. Zde se i stanoví, zda-li je v rozhodčím řízení oprávněný rozhodnout jeden rozhodce nebo rozhodčí senát. Pro ten stanovuje zákon podmínku lichého počtu členů, z důvodu předcházení patovým situacím při rozhodování (§ 7 odst. 1 ZRŘ).

Z praktických důvodů je vhodné uvést v rozhodčí smlouvě spíše způsob určení rozhodce či rozhodců. Může být stanoveno, že budou vybráni podle určených kritérií ze seznamu rozhodců vedených při některé z rozhodčích institucí. Může být též určeno, kdo určí dané rozhodce (pokud s tím dotyčný bude souhlasit). Ten, kdo je oprávněn určit rozhodce pro rozhodčí řízení, se nazývá appointing authority. Tento způsob určení rozhodce se jeví jako vhodnější varianta, jelikož je, při správném nastavení, odolný vůči odstoupení rozhodců či jejich úmrtí, ať již před samotným zahájením rozhodčího řízení či za jeho trvání.

Jen ve zkratce je zde nutno zmínit situaci vzniklou při určování rozhodců institucemi označovanými jako arbitrážní centra. Tyto právnické osoby mohly v některých případech na první pohled působit jako stálé rozhodčí soudy často i proto, že volily označení, která k této domněnce narážala.⁵³ Princip jejich zapojení do rozhodčího řízení spočíval v tom, že poskytovali rozhodcům v rozhodčím řízení ad hoc obdobné zázemí a podmínky pro rozhodnutí jako stálé rozhodčí soudy, dokonce vydávali (a stále vydávají) své řády, ve kterých byl určen postup jmenování rozhodce ze seznamů vedených takovými institucemi. Nevznikala tedy přímo příslušnost těchto arbitrážních center, ale jejich vliv na řízení a na ustanovování rozhodců byl zajištěn řády, jimiž se vše řídilo.⁵⁴ Dlouhou dobu takovouto praxi potvrzovala i judikatura Nejvyššího soudu ČR⁵⁵ a Ústavního soudu ČR. Stejně tak se vedla obsáhlá diskuze mezi odbornou veřejností, která přinášela argumenty na podporu existence arbitrážních center⁵⁶ i zpochybňující jejich legálnost.⁵⁷ Nutno podotknout, že tato diskuze se vztahovala k legálnosti

---

53 pro srovnání rozhodnutí Ústavního soudu ČR ze dne 5.10.2011 pod spis. zn. ÚS 3057/11

54 LISSE, Luděk. K právnímu postavení arbitrážních center, Bulletin advokacie, 2006(1), s. 6

55 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.7.2008 pod spis. zn. 32 Cdo 2282/2008

56 LISSE, Luděk. K právnímu postavení arbitrážních center, Bulletin advokacie, 2006(1), s. 6.

57 KOCINA, Jan, Rozhodčí doložky sjednané ve prospěch „soukromých rozhodčích

takovýchto právnických osob působících jako rozhodčí instituce, stejně jako k ochraně spotřebitele.

Ukončením této diskuze alespoň po praktické stránce bylo několik nálezů Ústavního soudu ČR. Jeden z prvních, ze dne 1.11.2011 pod spis. zn. II. ÚS 2164/10 vyjádřil změnu v názoru Ústavního soudu na danou problematiku. Jádro judikátu tkví v důrazu na přísnější ochranu spotřebitele a restriktivněji vykládané podmínky na určování rozhodců, když bylo judikováno, že osoba rozhodce (v řízeních ad hoc) musí být vždy jednoznačně a transparentně určena. Nelze tedy jen odkazovat na řády vydávané soukromými arbitrážními centry. Též nesmí docházet k znevýhodnění jedné ze stran tím, že by druhá strana měla větší pravomoci ve jmenování rozhodce. Tento judikát byl opřen o názor Nejvyššího soudu ČR vyjádřený v Usnesení ze dne 11.5.2011 pod spis. zn. 31 Cdo 1945/2010, který judikoval výlučnost vydávání statutů a pravidel pro rozhodčí řízení stálým rozhodčím soudům. Tímto tedy došlo k znemožnění ustanovování rozhodců jednostranně znevýhodňujícím způsobem.

Další z judikátů, jenž též zazněl v této diskusi vyjádřil zákaz používání zavádějících a matoucích názvů rozhodčích institucí jako je například Rozhodčí soud ČR.

Pokud rozhodčí smlouva neobsahuje žádné ustanovení o jmenování rozhodců, stanovuje zákon, aby každá ze stran jmenovala jednoho rozhodce, přičemž tito rozhodci pak volí předsedajícího rozhodce.

Bez ohledu na to, zda-li rozhodčí smlouva obsahuje a nebo nikoliv ustanovení o jmenování rozhodce, v případě, že dojde k situaci, kdy po výzvě jedné strany sporů druhá strana do 30 dní nejmenuje rozhodce nebo pokud nedojde ke shodě v osobě předsedajícího rozhodce, můžou strany předložit návrh na jmenování rozhodce soudu.

---

soudů“, Bulletin advokacie, 2011(7-8), s. 3.

3.3. Jmenování rozhodce soudem

Jak již bylo výše zmíněno, ke jmenování rozhodce či rozhodců nemusí dojít jen z rozhodčí smlouvy, ale ZRŘ v § 9 pamatuje i případy, kdy jedna ze stran nejmenuje rozhodce do 30 dní od doručení výzvy druhé strany nebo se již jmenování rozhodci nedokáží shodnout na předsedovi rozhodčího senátu. Tento případ může nastat v případě, že rozhodčí smlouva mlčí o jmenování rozhodců a na řadu tedy přichází § 7 odst. 2 ZRŘ, který říká, že v případě absence ustanovení o jmenování rozhodce (či rozhodců) v rozhodčí smlouvě, každá strana jmenuje jednoho rozhodce a ti pak jmenují předsedu rozhodčího senátu. Toto je popis ideálního případu, kdy se strany shodnou a na obou stranách je vůle rozhodce jmenovat. Když ke shodě nedojde, na návrh jedné ze stran o jmenování rozhoduje soud.

Strany krom jiného mohou předejít jmenování rozhodce soudem tím, že v rozhodčí smlouvě stanoví tzv. appointing authority, tj. osobu, která určuje rozhodce nebo předsedu rozhodčího senátu místo stran.⁵⁸

Jmenování rozhodců soudem má svou relevanci primárně v rozhodčím řízení *ad hoc*, jelikož stále rozhodčí soudy mají ve svých řádech zakomponovaná opatření pro takové situace (např. § 23 Ustanovení rozhodčího senátu nebo jmenování jediného rozhodce v Řádu Rozhodčího soudu při HK a AK ČR; na nadnárodní úrovni viz článek 8 modelových Arbitrážních pravidel UNCITRAL, článek 12 Rozhodčích pravidel ICA ICC, článek 5), zpravidla jde o ustanovení jenž přenáší pravomoc jmenovat rozhodce na předsedu stálého rozhodčího soudu. Řády rozhodčích institucí můžou být ovšem použitelné i v *ad hoc* rozhodčím řízení, kdy na ně mohou strany odkázat a vyhnout se tím problémům se jmenováním rozhodců.⁵⁹

K určení příslušného soudu dochází dle § 41 an. ZRŘ, které stanovují jako věcně příslušný soud, který by byl příslušný k projednání dle § 9 OSŘ, kdyby se strany nedohodly na rozhodčím řízení. Místní příslušnost vyplývá z § 43 ZRŘ. Místně příslušný k projednání věci je soud dle místa konání rozhodčího řízení, pokud je v ČR. Pokud se místo rozhodčího řízení nenachází v ČR, je místně příslušný ten soud, který by byl příslušný v případě, že se strany neshodly na

58 BĚLOHLÁVEK, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 424 an. ISBN 978-80-7179-342-7.

59 PETR, B., MAXA, H. Problematika appointing authority ve světle judikatury. Právní rozhledy. 2015, 2015(10), s. 4.

projednání věci v rozhodčím řízení.

3.4. Zvláštní podmínky kladené na rozhodce ve spotřebitelských sporech

Lehce odlišná situace je při ustanovování rozhodců v řízení ve sporech ze spotřebitelských smluv. Tedy ze smluvních vztahů, kdy jedna ze stran je spotřebitelem. Dle občanského zákoníku je spotřebitelem *"každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná."*⁶⁰ Vychází se z ideje, podle níž je spotřebitel slabší stranou, a proto je třeba mu poskytnout větší míru ochrany než tomu, kdo se v konkrétní situaci orientuje bez problémů, jelikož v ní působí, případně podniká. Jde o celoevropský trend vývoje práva, který zákonodárce zohlednil v zákoně o rozhodčím řízení novelou v roce 2012. Spotřebitel má v rozhodčím řízení zákonem chráněnou pozici, což souvisí i se ztřeštěnými požadavky na arbitra oproti rozhodčím řízením z nespotebitelských sporů.

Krom obecných požadavků na rozhodce je v první řadě uzákoněna důležitá podmínka na osobu arbitra a to sice požadavek na právní vzdělání v § 40b odst. 1 písm. c) ZRŘ. Tento požadavek je dále upřesněn v bodě prvním a druhém písm. c), kdy zákonodárce vyžaduje nikoliv obecné právní vzdělání, ale vzdělání dosažené v magisterském studijním programu v České republice a nebo v zahraničí. Pro zahraniční vzdělání platí, že musí odpovídat rozsahem i obsahem českému magisterskému právnímu vzdělání. A ČR má se státem, kde bylo vzdělání dosaženo, uzavřenou smlouvu o jeho uznávání, eventuálně uznání stanoví zvláštní právní předpis. Z podstaty bude tedy okruh zahraničních rozhodců značně omezen požadavkem na právní vzdělání a požadavkem kladeným na uznávání zahraničního vzdělání.

Dle Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je momentálně uzavřeno pět dvoustranných smluv o uznávání dokladu o vzdělání s Německem, Maďarskem, Slovinskem, Polskem a Slovenskem.⁶¹ Dá se usuzovat i bez dalšího

---

60 Srov.: § 419 OZ

61 přehled mezinárodních smluv v oblasti vzdělávání vedený MŠMT dostupný z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/seznam-mezinarodnich-smluv>

zkoumání, že nejvíce rozhodců ve sporech ze spotřebitelských smluv bude vzhledem k blízkosti jazyka a právní kultury ze Slovenska. Záměr zákonodárce je zde zřejmý, a to sice přiblížit rozhodčí řízení co nejvíce spotřebiteli a umožnit mu tak efektivněji hájit svá práva.

Dalším požadavkem kladeným na rozhodce ze spotřebitelských sporů je zápis na seznam rozhodců vedený Ministerstvem spravedlnosti ČR. K nezapsání rozhodce na seznam dojde v případě, že byl v minulých 5 letech vyškrtnut z tohoto seznamu a nebo nesplňuje obecné podmínky na rozhodce.

Zápis v seznamu je obligatorní podmínkou pro rozhodce, jenž chce rozhodovat spory ze spotřebitelských smluv. Jinak řečeno, bez zapsání nemůže rozhodce být v takovémto sporu ustanoven a tím pádem ani rozhodcovskou činnost vykonávat. Pokud by k ustanovení vlivem nějaké chyby došlo, rozhodčí nález by byl zcela neplatný pro nedostatek pravomoci rozhodce. K vyškrtnutí z tohoto seznamu může dojít z několika důvodů dle § 40c ZRŘ, na příklad při úmrtí rozhodce, při jeho odsouzení za trestný čin (pokud se na něj nehledí jako na neodsouzeného) a též pokud byl pravomocně zbaven svéprávnosti.

Poslední požadavek na rozhodce sporů ze spotřebitelských smluv je správního charakteru, rozhodce musí pro zapsání na seznam rozhodců uhradit ministerstvu poplatek ve výši 5 000 Kč.

Spolu s výše uvedeným musí uchazeč o funkci rozhodce uvést v žádosti své jméno a příjmení, místo trvalého pobytu, rodné číslo (pokud mu bylo přiděleno), datum narození a kontaktní adresu dle § 40b odst. 2 ZRŘ. Všechny tyto podmínky dohromady poskytují zesílenou ochranu spotřebitelů, když alespoň částečně čistí prostředí pochybných rozhodců spojených často personálně a finančně s jednou ze stran sporu tak, že byla narušována nestrannost a nezaujatost rozhodčího řízení a strany si nebyly ve svém postavení rovné. Ačkoliv toto opatření je pro danou věc jen okrajové důležitosti.

Na druhou stranu pro kandidáty na rozhodce v těchto sporech nejde o neadekvátní podmínky.

3.5. Mezinárodní požadavky na rozhodce

Další požadavky pocházejí z mezinárodní roviny pramenů rozhodčího

řízení. Konkrétně jsou míněny ty, které jsou na ustanovování rozhodců kladeny z mezinárodních smluv (Evropská úmluva o obchodní arbitráži a Newyorská úmluva o uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů), ve Vzorovém zákonu UNCITRAL a v rozhodčích řádech vybraných důležitých arbitrážních institucí.

Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů se ke jmenování rozhodců přímo nevyjadřuje, ale stanovuje nepřímý požadavek na rozhodce v tom ohledu, že hrozí neuznání rozhodčího nálezu (dle článku V. odst. 1 písmeno d)), pokud se vyskytnou nedostatky ve složení rozhodčího soudu, případně rozhodčí řízení nebylo v souladu s ujednáním stran.⁶² V praxi jde o vydání rozhodčího nálezu nepřislušným rozhodcem, resp. rozhodčím soudem. K neuznání rozhodčího nálezu by také došlo, pokud by rozhodoval podjatý rozhodce, resp. senát.

Evropská úmluva o obchodní arbitráži též neklade na rozhodce žádné speciální požadavky, jen obecně stanovuje organizaci arbitráže v článku IV. Jediná úprava, kterou ohledně jmenování rozhodců přináší, je obsažena v článku III, který upravuje způsobilost cizích státních příslušníků působit jako rozhodci. Tento článek říká, že jako rozhodci mohou být jmenováni cizí státní příslušníci. Dále toto ustanovení není nikterak Evropskou úmluvou rozvinuto, čímž se otevírá prostor k podrobnější úpravě pro právní řády jednotlivých států, jenž ratifikovaly úmluvu. V českém právním řádu se ustanovení opravňující cizí státní příslušníky být rozhodci nachází, jak již bylo zmíněno v § 118 ZMPS.

UNCITRAL Model law, ačkoliv je inspirací pro mnohé zákony jednotlivých států ohledně rozhodčího řízení, není nikterak právně závazný. V článku 11. Appointment of arbitrators upravuje jedinou podmínku a to tu, že žádná osoba není vyňata z práva být rozhodcem jen na základě její národnosti, krom případů, kdy se na tom strany dohodnou. Takovou dohodu činí strany v případě, že nechtějí zadat důvod k pochybám o nepodjatosti arbitra.

Rozhodčí řády jednotlivých mezinárodních rozhodčích institucí můžou upravovat, a upravují, další podmínky, které kladou na rozhodce působící v jejich rámci a dle jejich pravidel. Tyto podmínky lze dělit na dvě skupiny, kdy první jsou obecně podmínky, jenž jsou na rozhodce kladeny při zápisu do seznamu rozhodců oněch institucí a druhá skupina jsou podmínky, které konkrétně vyžaduje rozhodčí

---

⁶² ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 204, ISBN 978-80-7478-004-2.

řízení při takové rozhodčí instituci. Níže jsou uvedeny konkrétní podmínky u dvou zahraničních rozhodčích institucí.

3.6. Jmenování rozhodce dle Arbitration rules of International Court of Arbitration of International Chamber of Commerce

Pravidla rozhodčího řízení Rozhodčího soudu při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži upravují v článku 11 podmínky, které musí být dodrženy průběžně v celém řízení, ale především před jeho zahájením. V prvním odstavci obecně deklarují základní mantru celého rozhodčího řízení a to sice, že rozhodce musí být a zůstat nestranný a nezávislý na stranách, jichž se rozhodčí řízení týká. Tato základní myšlenka je natolik zásadní, že většinou dochází k její přímé formulaci, ať již zde v řádu rozhodčí instituce nebo přímo v příslušném zákoně (např. v české právní úpravě viz § 8 odst. 2 ZRŘ ("*Ten, kdo má být nebo byl určen nebo jmenován rozhodcem, musí bez odkladu stranám nebo soudu oznámit všechny okolnosti, které by mohly vzbudit oprávněné pochybnosti o jeho nepodjatosti a pro něž by byl jako rozhodce vyloučen.*").

Na ustanovení prvního odstavce článku 11 navazuje přímo odstavec druhý, který rozvíjí předchozí podmínku tím, že stanovuje rozhodci povinnost před jmenováním nebo schválením do funkce ztvrdit svým podpisem prohlášení o přijmutí funkce rozhodce, své dostupnosti (nebo lépe vyjádřeno, nezanepřádněnosti) a deklarované nestrannosti a nezávislosti.

Pokud má v této souvislosti rozhodce pochybnosti o některých skutečnostech, jež by mohly ovlivnit průběh řízení, či s ním nějakým způsobem souvisí, je povinen obeznámit s nimi sekretariát ICA ICC. Ten je přetlumočí stranám sporu a případně sjedná nápravu. Povinnost rozhodce informovat sekretariát či strany sporu trvá po celou dobu rozhodčího řízení.

Arbitration rules též přináší dvě možnosti, které se dají označit jako "nedávný" vývoj v rozhodčím řízení, jde o postupnou novelizaci pronikající do úprav rozhodčího řízení všude po světě. Tou je urychlené řízení (expedited formation of arbitral tribunal) a ustanovení pohotovostního arbitra (emergency arbitrator). Úlohou obou institutů je reagovat na měnící se potřeby stran sporů, které někdy vyžadují okamžitý zásah (např. vydání předběžného opatření

zabraňující jedné ze stran v likvidaci/zcizení věci, o které je spor veden) a nebo alespoň rychlejší započetí rozhodčího řízení, než při standardním průběhu řízení.

Na rozdíl Londýnského soudu pro mezinárodní arbitráže, ICA ICC upravuje ve svém řádu jen jeden z institutů, a to sice emergency arbitrator. Tento arbitr neslouží k meritornímu rozhodnutí sporu, nýbrž k vydání předběžného opatření pro účely dalšího rozhodčího řízení. Ustanovení článku 29 Pravidel rozhodčího řízení nekladou na pohotovostního arbitra jiné podmínky než na řádného arbitra. Nemůže být však ustanoven stranami, ale na základě žádosti jedné ze stran zváží jeho ustanovení prezident rozhodčího soudu. Využit služeb pohotovostního arbitra nelze v případě, že si strany ujednaly v rozhodčí smlouvě jiný způsob předběžného řešení sporu, který může zajistit zakonzervování stavu či vydání předběžného opatření.

3.7. Jmenování rozhodce dle Arbitration rules of London Court of International Arbitration

Arbitration rules LCIA účinné od roku 2014 upravují podmínky pro rozhodce a jejich jmenování v článku 5 Formation of Arbitral Tribunal, v článku 6 Nationality of Arbitrators a částečně v článku 7 a 8.

V bodě 5.3 se opět projevuje, jako u výše rozebíraných ustanovení Pravidel rozhodčího řízení ICA ICC, důraz na nestrannost a nezávislost rozhodců před i po celou dobu řízení. LCIA zde jde dále, než ICA ICC, jelikož podmínku nezávislosti a nestrannosti přímo rozvíjí pravidlem, že rozhodce nesmí zastupovat, reprezentovat ani radit žádné ze stran sporu.

Pravidla LCIA též podmiňují v bodě 5.4 jmenování kandidátů na rozhodce zasláním soudu shrnutí jejich kvalifikace a profesní pozice, včetně historických zkušeností, souhlasu s rozvrhnutím nákladů rozhodčího řízení (zahrnujících i odměnu rozhodce za výkon funkce) a potvrzením toho, že jim nejsou známy žádné důvody absence nestrannosti a nezávislosti.

Pravidla LCIA stanovují také to, že žádná ze stran ani třetí osoba (uvedená v rozhodčí smlouvě) nemůže nominovat a jmenovat s finální platností rozhodce, jelikož touto pravomocí oplývá jen LCIA, třebaže respektuje, pokud mu v tom nebrání zásadní, neodstranitelná překážka, vůli stran uvedenou v rozhodčí smlouvě (body 5.8 a 5.9 Pravidel). LCIA si tímto ustanovením zajišťuje větší

kontrolu nad rozhodčím řízením a působí zde jako garant kvalit rozhodce. Zajišťuje tím větší důvěryhodnost rozhodčího řízení vedeného podle jeho pravidel. LCIA ovšem půjde proti nominaci stran jen v odůvodněných případech, kdy je zřejmé, že kandidát není vyhovující a s to dostát požadavkům LCIA. Strany též mohou promeškat lhůtu pro nominování arbitra a pak právo nominovat ho může přejít na LCIA. Jak poznamenává prof. JUDr. Raban, LCIA zde jde za obvyklou míru vstupu rozhodčích soudů do jmenování rozhodce či rozhodčího senátu.⁶³

Článek 6 Pravidel LCIA souvisí okrajově s ustanovením článku III. Evropské úmluvy o obchodní arbitráži, která stanovuje, že i cizí státní příslušník může být rozhodcem. Článek 6 uvádí zákaz shody národnosti rozhodce s národností jedné ze stran. Záměrem zde je zachování maximální objektivity v rozhodování mezinárodních arbitráží.

---

⁶³ RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 768, ISBN 80-7179-873-8

4. Postavení rozhodce

4.1. Postavení rozhodce ke stranám sporu

Pokud se kandidát na rozhodce rozhodne funkci rozhodce přijmout, plynou mu z tohoto rozhodnutí některé základní povinnosti. V první řadě musí přijetí funkce učinit písemně. Nikdo není povinen přijímat funkci rozhodce, ale pokud tak učiní, má ji pak vykonávat v souladu s ZRŘ a dalšími právními předpisy, jak stanovuje § 5 ZRŘ. Z tohoto paragrafu též vyplývá nutnost setrvat ve funkci pokud není závažný důvod k opaku nebo pokud nemá rozhodce souhlas stran sporu.

Postavení rozhodce vůči stranám sporu se odvíjí od přijímané povahy rozhodčího řízení, tedy jestli k rozhodčímu řízení přistupujeme skrze doktrínu smluvní, jurisdikční nebo smíšenou. Jestliže je tedy rozhodce obdařen pravomocí rozhodnout spor z podstaty smluvního závazku stran, které se rozhodnou preferovat arbitráž před obecnými soudy, jde o teorii smluvní. Pokud je rozhodcova pravomoc odvozena od státu, který vymezuje rámec existence rozhodčího řízení jako alternativního systému k obecným soudům, mluvíme o teorii jurisdikční. Jestliže pravomoc rozhodce vzniká z rozhodnutí stran řešit svůj spor před rozhodcem, který má svou pravomoc z vůle zákonodárce, vzniká institut *sui generis* rozhodčího řízení a jde o teorii smíšenou.

Vycházejíce z teze smluvní, mohlo by se zdát, že rozhodce je ve svém postavení někým, kdo reprezentuje zájmy stran - jeho právo rozhodnout pochází od nich, též ho ustanovují (nebo alespoň nominují). Ovšem není tomu tak. Rozhodčí řízení, ke kterému strany dobrovolně přistupují, se v samém základu vyznačuje svou nestranností a nezávislostí, nepodjatostí. Rozhodce je tedy zmocněn spor rozhodnout dle práva nebo zásad spravedlnosti, ale nikoliv zastupovat zájmy jednotlivých stran, od toho existují zástupci stran, advokáti aj.

Prvek nezávislosti rozhodce v řízení je akcentován v českém právu (§ 8, § 11 a § 12 ZRŘ), ale i v rádech jednotlivých rozhodčích institucí (např. § 3 odst. 3 Řádu RS při HK a AK ČR). Postavení rozhodce lze přirovnat v některých ohledech k postavení soudce, zejména pokud jde o povinnost rozhodnout a o

požadavky nezávislosti, nestrannosti, či nepodjatosti na něj kladené.

Nastává zde tedy klasická kolize ohledně toho, která z výše uvedených teorií je vhodnější pro vystihnutí podstaty vztahu rozhodce se stranami sporu. Jak uvádí prof. JUDr. Rozehnalová, smluvní charakter vztahu vyvstává v případě, že se na činnost rozhodce díváme jako na poskytování služeb stranám sporu, tj. služeb nabízející narovnání vztahu.⁶⁴ Jak dále poznamenává, tento aspekt je zejména vidět při příslušnosti rozhodčích soudů, které zajišťují administrativně, personálně i technicky rozhodčí řízení, ukazují smluvní aspekt rozhodčího řízení. Rozhodce, resp. rozhodčí instituce se zavazuje rozhodnout spor na straně jedné, na straně druhé stojí účastníci, kteří baží po rozhodnutí a jsou připraveni (minimálně jeden z nich) plnit svou část tohoto vztahu poskytnutím odměny. Tento vztah vzniká na základě tzv. rozhodcovské smlouvy.⁶⁵ Nepodjatost rozhodců je vysvětlena tím, že jsou zavázáni rozhodcovskou smlouvou vůči oběma stranám současně (ne jen vůči straně, která je případně jmenovala nebo nominovala).

Uzavření rozhodcovské smlouvy je možné na základě § 19 odst. 1. ZRŘ jenž říká, že strany se mohou dohodnout na postupu, kterým mají rozhodci vést řízení. Dohodnout se můžou v rozhodcovské smlouvě, mimo uvedeného, na odměně, její splatnosti nebo dalších procesních otázkách.

Naproti tomu stojí názor, že není přípustné, aby pravomoc rozhodce, pokud ten má objektivně rozhodnout spor, pocházela od stran sporu. Jurisdikční teorie odvozuje postavení rozhodce od státem vytvářené právní úpravy, stejně jako zákonnost a nezaujatost jeho pozice.⁶⁶ Dle prof. JUDr. Bělohlávka, který se i přes výhrady přiklání k jurisdikční teorii⁶⁷, je ze svojí podstaty pozice arbitra vymezena právním řádem, což přináší pozitivum v možnosti omezit jeho případné excesy, ať již skrze rozsah objektivní arbitrability sporů nebo v rámci soudní kontroly rozhodčího nálezu dle § 31 ZRŘ. Rozhodující je zde skutečnost, že by bez vůle zákonodárce vyjádřené v zákonech, nebylo možno rozhodovat spory v rozhodčím řízení, protože by nešlo o platný právní institut. Z toho je tedy dovozována dominance státní moci.

---

64 ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 211, ISBN 978-80-7478-004-2.

65 RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 102, ISBN 80-7179-873-8

66 BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 27 ISBN 978-80-7179-342-7.

67 BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 27 ISBN 978-80-7179-342-7.

V návaznosti na výše rozebírané postavení rozhodce lze konstatovat, že pro jurisdikční teorii není prvotně podstatná vůle stran, protože tato teorie vychází z dominance státu jako nositele veřejné moci. Můžeme tedy říci, že jurisdikční teorie nepřipouští možnost rozhodnutí s následnou garancí vykonatelnosti vytvořenou vůlí stran bez povolení státu. Pro smluvní teorii je podstatná ochota stran sporu si své vzájemné vztahy narovnat, napravit v rozhodčím řízení.

Je zřejmé, že v tomto neexistuje jednoduché řešení a lze najít mnoho argumentů pro jeden i druhý názor. V praxi patří řešení této otázky spíše do roviny filozofické, protože na samém konci, při aplikaci rozhodčího řízení se strany i rozhodci řídí platným právem, bez ohledu na to, jaký názor zastávají. Svě místo tak tyto dispute nachází v judikatuře, která s jejich pomocí interpretuje zákonná ustanovení.

Postavení rozhodce v rozhodčím řízení není jen o povinnostech vůči stranám, ale i o právech, která má a která souvisí s jeho pravomocemi. V první řadě má právo odmítnout funkci rozhodce, má právo na odměnu, případně další práva, která mu plynou z rozhodcovské smlouvy, ve které záleží na dohodě se stranami.

Postavení rozhodce se liší s ohledem na to, zda-li jde o rozhodčí řízení *ad hoc* nebo o řízení institucionální. V *ad hoc* rozhodčím řízení se ustanovení do funkce i následné působení rozhodce řídí pravidly, jenž si stanovují strany sporu mezi sebou. V praxi se lze setkat s tím, že strany jen zřídka vytvářejí zbrusu nová pravidla pro řízení včetně upravení postavení rozhodce, ale raději preferují využití již existujících pravidel jako jsou UNCITRAL Arbitration rules nebo pravidla některých ze stálých rozhodčích institucí.

4.2. Postavení stálých rozhodčích institucí

Postavení stálého rozhodčího soudu v rozhodčím řízení je v českém právním systému zakotveno v § 13 ZRŘ. Ten stálým rozhodčím soudům přináší speciální pozici v rozhodčím řízení, když jim umožňuje jako právnické osobě být příslušným pro rozhodování sporů. Jde tedy o jedinou možnost dle českého práva, jak mohou být právnické osoby oprávněné rozhodovat spory stran v rozhodčím řízení. Na základě tohoto paragrafu mohou vydávat řády a statuty určující způsob

jmenování rozhodců, jejich počet a vést jejich seznamy⁶⁸. Tyto seznamy nemusí být veřejně přístupné a mohou být dostupné stranám sporu až v okamžiku, kdy se smluvně zavážou projednat svůj spor před danou institucí (takováto situace je např. u LCIA). Nicméně toto je spíše výjimka. Seznamy rozhodců jsou tak volně dostupné a strany si mohou z nich rozhodce libovolně vybrat.

Výhodou stálých rozhodčích institucí je pro strany sporu jednoduchost řízení u nich vedených. Stranám stačí podřídit se pravidlům rozhodčích institucí bez výhrady a mají jistotu, že řízení bude dle těchto pravidel vedeno, že existuje mechanismus odvolání rozhodců, pokud bude dán důvod a navíc mají vždy rámcově jasno o nákladech řízení.

K § 13 odst. 3 ZRŘ stanovuje, že k podřízení se pravidlům dochází automaticky, pokud se strany dohodnou na příslušnosti stálého rozhodčího soudu a pokud nestanoví v rozhodčí smlouvě jiná pravidla. Strany si však v rozhodčí smlouvě můžou vymínit výjimky z pravidel jen pro určitá ustanovení (např. doručování).

Rozhodčí instituce mají také ve svých řádech opatření pro zajištění plynulosti a rychlosti řízení. Těmi je jasně stanoveno, za jakých podmínek může být rozhodce vyloučen (absence nestrannosti, nečinnost apod.), nahrazen jiným a jaký postup tomu předchází. To celé s uvedenými lhůtami, které kladou důraz na rychlost řízení, protože jasně stanovují, jak dlouho může který úkon trvat.

K zákonnému ukotvení rozhodčích soudů - český právní řád nezná možnost zřízení stálých rozhodčích soudů jinak, než na základě zákona, což je obecně stanoveno v § 13 odst. 1 ZRŘ. Důležitým faktorem ovlivňujícím zřízení stálých rozhodčích soudů je to, že zákon omezuje množinu sporů, které lze před některými soudy řešit. Krom obecných podmínek též stanovuje speciální podmínky, např. u Burzovního rozhodčího soudu při Burze cenných papírů Praha zřízeném na základě ustanovení zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, kde v § 54 odst. 1 zákon umožňuje organizátorovi regulovaného trhu zřídit, v souladu s § 13 odst. 1 ZZŘ, stálý rozhodčí soud. U tohoto soudu lze projednat jen spory, jak vyplývá z § 54 odst. 2 zákona o podnikání na kapitálovém

---

68 V tomto mají ze zákona výjimečné postavení minimálně od doby výše zmiňovaného Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.5.2011 pod spis. zn. 31 Cdo 1945/2010, jenž judikoval možnost vydávání statutů a řádů, které jsou pro rozhodčí řízení závazné jen na základě odkazu z rozhodčí smlouvy, přísluší jen zde zmiňovaným stálým rozhodčím soudům, v kontextu ustanovení rozhodce s odkazem na pravidla soukromých arbitrážních center, více viz kapitola o ustanovení rozhodce.

trhu a Řádu Burzovního rozhodčího soudu při Burze cenných papírů, "které vznikají na trhu regulovaném a organizovaném burzou a z vypořádání těchto obchodů, jakož i sporů z obchodů v mnohostranném obchodním systému provozovaném burzou a z vypořádání těchto obchodů, a dále z ostatních obchodů s investičními nástroji nebo komoditami, sporů z podnikání na kapitálovém trhu, peněžním trhu, pojišťovacím trhu a trhu penzijního připojištění, pokud se strany na tom dohodnou."⁶⁹

Dalším stálým rozhodčím soudem s pravomocí řešit pouze specifickou množinu případů je Rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze Kladno, který je v souladu s § 13 odst. 2 ZRŘ a § 28 odst. 2 zákona č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách oprávněn rozhodovat spory z burzovních obchodů (což je např. koupě a prodej komodit, komoditních derivátů, jenž nejsou investičním nástrojem podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu, které ten popisuje v § 3, a další pomocné obchody vázající se k obchodování s komoditami ve zmíněné formě)⁷⁰.

U obou zmíněných rozhodčích soudů je tedy okruh arbitrabilních sporů omezený.

Jinak tomu je u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Tento historicky nejstarší, kontinuálně fungující soud v ČR byl zřízen v roce 1949 na základě zákona č. 119/1948 Sb., o státní organizaci zahraničního obchodu a mezinárodním zasilatelství. Původně byl zřízen pod názvem Rozhodčí soud Československé obchodní komory jen pro spory v rámci Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP), posléze byla jeho působnost rozšířena na vnitrostátní spory. Přes několik dalších změn kompetencí roku se dochází roku 1994 k současnému stavu, kdy pod názvem Rozhodčí soud při Hospodářské komoře ČR a Agrární (RS při HK a AK ČR) komoře ČR, je rozhodčí soud zmocněn v části IV. § 19 odst. 3 zákona č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České Republiky a Agrární komoře České republiky rozhodovat majetkové spory podle zvláštního zákona, což není jiný zákon než ZRŘ. Ze zákonů je RS při HK a AK ČR oprávněn rozhodovat všechny objektivně arbitrabilní spory.

---

69 Srov.: část I., čl. I Řádu Burzovního rozhodčího soudu při Burze cenných papírů Praha, a.s., účinného od 15.6.2012

70 Srov.: § 1 Řádu Rozhodčího soudu při Českomoravské komoditní burze Kladno, účinného od 7.3.2012

5. Povinnosti a postavení rozhodce v rozhodčím řízení

Povinnosti rozhodce vyplývají ze zásad rozhodčího řízení jako je neveřejnost, nestrannost, nezávislost etc. Některé tyto principy se přímo stávají povinnostmi rozhodce, např. povinnost zachovávat nestrannost, nezávislost. Tato kapitola je o nejpodstatnějších povinnostech rozhodce.

5.1. Povinnost mlčenlivosti

Povinnost mlčenlivosti je praktickým vyjádřením neveřejného charakteru rozhodčího řízení (§ 19 odst. 1 ZRR, který obligatorně stanovuje charakter rozhodčího řízení jako neveřejný). Mlčenlivost jako taková je zásadní pro fungování rozhodčího řízení, a proto je vyjádřena přímo v § 6 odst. 1 ZRR.⁷¹ Povinnost mlčenlivosti je absolutní, ale strany se mohou rozhodnout rozhodce jí zprostit (§ 6 odst. 2 ZRR).

Souvislost mlčenlivosti a neveřejnosti rozhodčího řízení je zřejmá. Motivace stran sporu preferovat arbitráž před řízením u obecného soudu často souvisí s povahou projednávaných sporů. Know-how, technologie, obecně citlivé obchodní informace, věci, na kterých může stát existence společností, jejich zisky a ztráty. Proto když se dostanou do sporu, nechtějí se vystavovat riziku transparentnosti řízení před obecnými soudy a volí raději rozhodčí řízení, kde mají větší naději ovlivnit osoby do něj zapojené (vč. rozhodců) a tedy minimalizovat šanci úniku takovýchto informací. Povinnost mlčenlivosti mimo jiné ovlivňuje i důvěryhodnost rozhodce a jeho šance být opakovaně jmenován v jiných řízeních. Pokud panuje pochybnost o schopnosti rozhodce dodržet mlčenlivost, stěží si ho některá ze stran zvolí, pokud o tomto bude mít informace.

---

⁷¹ BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 343 ISBN 978-80-7179-342-7.

5.1.1. Vznik a rozsah povinnosti mlčenlivosti

O tom, kdy povinnost mlčenlivosti rozhodci vzniká není, na rozdíl od mnoha dalších věcech ohledně arbitráže, prostor pro velkou diskuzi. Povinnost mlčenlivosti tedy vzniká v okamžiku, kdy se rozhodce dozvěděl o prvních informacích souvisejících s rozhodčím řízením. Vznik se tudíž nemusí shodovat s okamžikem zahájení rozhodčího řízení, ale může mu předcházet. A to už od okamžiku, kdy strany ve snaze zvolit nejvhodnějšího rozhodce jednájí s kandidáty na rozhodce. V této fázi strany sdělují potencionálním rozhodcům část informací o sporu, aby ti mohli posoudit svou schopnost spor rozhodnout. Na opačné straně z podstaty věci, pokud nedojde ke zproštění, povinnost mlčenlivosti nezaniká nikdy.⁷²

Vycházejíce z § 6 odst. 1 ZRŘ, který říká: *"Rozhodci jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděli v souvislosti s výkonem funkce rozhodce, pokud nebyli této povinnosti zproštěni."* Je zřejmé, že okruh skutečností, na které se mlčenlivost vztahuje je třeba vykládat v širším slova smyslu, tedy jako všechny skutečnosti, které se rozhodce dozvěděl v souvislosti s rozhodčím řízením.⁷³ Co do rozsahu mlčenlivosti, je v rámci ochrany práv stran sporu potřeba přistupovat k výkladu extenzivním způsobem. Jak uvádí prof. JUDr. Bělohávek, mlčenlivost se nebude vztahovat jen na smluvní vztah, jenž je předmětem sporu, ale též na další smluvní vztahy a jejich okolnosti, které existují mezi stranami. Tyto smluvní vztahy nemusí souviset s daným rozhodčím řízením, ale pokud vyjdou v jeho rámci najevo, vztahuje se na ně povinnost mlčenlivosti ve stejné míře.⁷⁴

Takové pojetí vychází logicky z podstaty věci, protože jakékoliv jiné by šlo proti neveřejnosti rozhodčího řízení v širším rozsahu a mohlo by poškozovat strany. Bylo by absurdní, aby byl rozhodce povinován k mlčenlivosti jen ohledně věcí relevantních pro rozhodčí řízení a o dalších skutečnostech by se mohl volně vyjadřovat.

---

72 LISSE, Luděk. Mlčenlivost rozhodce, Elaw.cz [online], 2011 [cit. 2016-03-07], dostupné z: <http://www.elaw.cz/clanek/mlcenlivost-rozhodce>

73 LISSE, Luděk. Mlčenlivost rozhodce, Elaw.cz [online], 2011 [cit. 2016-03-07], dostupné z: <http://www.elaw.cz/clanek/mlcenlivost-rozhodce>

74 BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*, 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 343 ISBN 978-80-7179-342-7.

5.1.2. Zproštění mlčenlivosti

Jak vyplývá z ustanovení § 6 odst. 2 ZRŘ, ke zproštění mlčenlivosti může dojít dvěma způsoby. Rozhodce je v prvním případě zproštěn stranami sporu. Ty tak musí učinit ve vzájemné shodě. Nemůže tak dojít k jednostrannému zproštění mlčenlivosti proti vůli jedné ze stran, protože by tím mohlo dojít k poškození zájmů nesouhlasící strany.

V rozsahu zproštění musejí být strany konkrétní a jasně určit, do jaké míry, případně jestli zcela, zprošťují rozhodce mlčenlivosti. Pokud souhlas nebude formulován přesně, může dojít ke zveřejnění části nechtěných informací.

V případě, že by došlo k nejasné formulaci a následnému zveřejnění, byla by otázka, do jaké míry by byl rozhodce odpovědný, i když je opět třeba přistupovat k zproštění s opatrností a předpokládat, že strany zamýšlely zprostit rozhodce mlčenlivosti v menší míře.

Vyvstává zde též otázka, je-li ke zproštění mlčenlivosti zapotřebí souhlasu vedlejšího účastníka řízení. I když se zákon o tomto nezmiňuje, lze říci, že ano, jelikož i jeho práva mohou být zproštěním povinnosti mlčení dotčena.⁷⁵ Jeho souhlas by teoreticky mohl být postrádán při zproštění ohledně těch informací, které se ho nedotýkají ani okrajově.

Ohledně formy zproštění se ZRŘ nikterak nevyjadřuje, a proto je literaturou dovozováno, že je možno zprostit rozhodce ústně i písemně, i když ovšem dochází k preferenci písemné formy z důkazních důvodů. Při ústním zproštění je vhodné zaprotokolování.⁷⁶

Zproštění mlčenlivosti může být v souladu s druhou částí § 6 odst. 2 ZRŘ dosaženo i tak, že: *"rozhoduje o zproštění mlčenlivosti z vážných důvodů předseda okresního soudu, v jehož obvodu má rozhodce trvalý pobyt. Pokud rozhodce nemá trvalý pobyt na území České republiky nebo jej nelze zjistit, rozhoduje o zproštění mlčenlivosti předseda okresního soudu, v jehož obvodu byl vydán rozhodčí nález. Pokud nelze zjistit ani místo vydání nálezu nebo nebyl-li nález vydán v České republice, rozhoduje předseda obvodního soudu pro Prahu 1."* V tomto případě jde o zproštění alternativní, protože zákon uvádí, že přijde na řadu v případě, že strany rozhodce mlčenlivosti nezprostily. Oproti stavu dřívějšímu, v roce 2012

---

75 BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*, 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 343 ISBN 978-80-7179-342-7.

76 LISSE, Luděk. *Mlčenlivost rozhodce*, Elaw.cz [online], 2011 [cit. 2016-03-07], dostupné z: <http://www.elaw.cz/clanek/mlcenlivost-rozhodce>

byla novelou do odst. 2 přidána část, kdy eventuálně o zproštění rozhoduje předseda soudu, kde byl vydán rozhodčí nále. Za pozornost stojí též formulace zproštění soudní mocí, když nejde o zproštění v řízení před soudem, ale příslušný je jen předseda okresního soudu. Tomu tak vzniká specifická pravomoc *sui generis*, která nesouvisí s jeho správními ani soudními pravomocemi.⁷⁷

5.2. Povinnost rozhodce zachovávat nestrannost a nezávislost

Nestrannost lze popsat jako *"subjektivní vztah ke stranám či sporné věci."*⁷⁸

Další z povinností, které jsou zákonem ukládány rozhodci, jsou povinnosti zachovávat nestrannost a nezávislost. Tyto povinnosti vznikají rozhodci již od momentu jmenování do funkce a povinnost je dodržovat trvá až do skončení rozhodčího řízení.

Nejprve je nutné vyjasnit částečně terminologii povinnosti nestrannosti a nezávislosti, jelikož ZRŘ zakotvuje takovéto povinnosti pro rozhodce jen obecně, když v § 1 písm. a) mluví o tom, že ZRŘ upravuje rozhodování majetkových sporů nezávislymi a nestrannými rozhodci. Dále se k nim již konkrétněji více nevyjadřuje, když hovoří jen o souvisejícím pojmu nepodjatosti (§ 8 a § 11 ZRŘ). Nutnost nepodjatosti osoby rozhodující ve sporu je výsledkem článku 96 odst. 1 Ústavy ČR, která stanovuje rovnost stran, jejíž dosažení je možno jen v případě nepodjatosti rozhodující osoby.

Vztah mezi podjatostí, nestranností a nezávislostí je na první pohled poměrně komplikovaný. Nezávislost je objektivní nestrannost, jde tedy o to, že rozhodce nestranní ani jedné ze stran sporu při svém rozhodování. Podjatost nemusí být takto jasná (proto též pro vyloučení rozhodce postačí důvodná pochybnost), protože může jít o určitý vnitřní stav, který se neprojevuje navenek. Prof. JUDr. Bělohlávek k tomuto uvádí, že podjatý rozhodce, tj. objektivně vyloučený, pro svůj kvalifikovaný vztah k věci vyvolávající riziko ztráty

---

77 BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*, 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 346 ISBN 978-80-7179-342-7.

78 RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 113, ISBN 80-7179-873-8

nestranného rozhodování (nebo i domněnku o její absenci), nemůže působit nadále jako rozhodce.⁷⁹

Rozhodce, který nesplňoval podmínku nestrannosti nebo nezávislosti, se tedy v dokonalém případě ani rozhodcem nestal, pokud ano, tak byl obratem vyloučen z projednávání, tudíž se nemohl podílet na vydání rozhodčího nálezu. Povinnost rozhodce od toho odvozená je vyjádřena v §§ 8, 10, 11 a 12 ZRŘ. Z těchto paragrafů předně vyplývá důležitost objektivního rozhodce pro rozhodčí řízení, což je i podpořeno rozsahem právní úpravy. Objektivnost rozhodce je důležitým prvkem toho, aby bylo naplněno právo na spravedlivý proces, které je zásadně závazným pro rozhodčí řízení.⁸⁰

Začneme § 8. Ten je vyjádřením skutečností, které když nastanou, tak je rozhodce vyloučen z projednávání a rozhodování sporu. Vyloučení rozhodce není ovšem postavené na nutnosti existence poměru rozhodce k předmětu sporu, účastníkům či jejich zástupcům, bohatě postačí, že existuje důvod pochybovat o jeho nepodjatosti. Jde o logické vyústění principu rozhodčího řízení, kdy strany usilují o narovnání vztahů mezi nimi a k tomu stěží dojde, pokud bude rozhodce nakloněn pouze jedné ze stran, byť i jen nepřímou a vnitřně.

V návaznosti na § 8 je § 11, který vyjadřuje myšlenku automatického vyloučení rozhodce pokud vyjdou najevo skutečnosti, které vzbuzují důvodné pochybnosti o nepodjatosti rozhodce a které nebyly známy před jmenováním rozhodce do funkce.

---

79 BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*, 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 402 an. ISBN 978-80-7179-342-7.

80 RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 130, ISBN 80-7179-873-8; o nutnosti dodržování práva na spravedlivý proces v jiných než soudních řízeních hovoří i judikát Evropského soudu pro lidská práva ve věci Campbell and Fell v UK z 1985 pod 7 EHRR 165

5.3. Povinnost rozhodnout

Povinnost rozhodce rozhodnout spor vychází z charakteru rozhodčího řízení. Bez ohledu na to jakou z teorií povahy rozhodčího řízení zastáváme (smluvní, jurisdikční, smíšenou), role rozhodce ve sporu je jasná - jde o nezávislou osobu, která má za úkol spor rozhodnout. Dovedit povinnost rozhodce rozhodnout můžeme i z těch ustanovení, zákonných nebo z rozhodčích řádů, které brojí proti nečinnosti rozhodců tím, že umožňují jejich odvolání.

5.4. Povinnost rozhodce v rozhodčím řízení ze spotřebitelských smluv

S novelou zákona o rozhodčím řízení v roce 2012 přišlo v souladu s evropským trendem posílení ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení. Toto posílení se projevilo v zákoně o rozhodčím řízení v § 8 (nejenom), který stanovuje rozhodci zcela novou informační povinnost vůči stranám. *"Při rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv je rozhodce povinen před zahájením projednávání věci stranám sdělit, zda v posledních 3 letech vydal nebo se podílel na vydání rozhodčího nálezu nebo zda je rozhodcem v dosud neschváleném rozhodčím řízení ve sporu, jehož účastníkem byla či je některá ze stran."*⁸¹ Jde zde o zakotvení neformálního pravidla, které prostupuje rozhodčím řízením v ostatních než spotřebitelských sporech, kdy strany shromažďují informace, které by mohly ukázat na nestrannost a neobjektivnost rozhodce. Obecně je nestrannost a nezávislost vyjádřena v § 8 an. ZRŘ, kdy nenaplnění těchto podmínek je důvodem pro vyloučení rozhodce.

5.5. Ostatní povinnosti

Mezi další ze základních povinností rozhodce patří povinnost rozhodovat v souladu s § 5 odst. 1. ZRŘ (*"Nikdo není povinen přijmout funkci rozhodce. Pokud však tuto funkci přijme, je povinen vykonávat ji v souladu s tímto zákonem a dalšími předpisy."*)

Povinnost respektovat rovné postavení stran v rozhodčím řízení (§ 18

---

81 § 8 odst. 3 ZRŘ

ZRŘ: "*Strany mají v rozhodčím řízení rovné postavení a musí jim být dána plná příležitost k uplatnění jejich práv.*"). Tato povinnost souvisí s tím, že rozhodci mají být ve sporu nezávislí a nestranní, stejně tak jako nepodjatí.

Povinností rozhodce je i archivovat rozhodčí nálezy v souladu s § 29 ZRŘ. Z toho vyplývá, že rozhodčí instituce archivují jimi vydané nálezy 20 let od nabytí právní moci. Rozhodci ad hoc provádí archivaci nálezů jejich uložením do 30 dnů u okresního soudu, který je příslušný dle místa vydání rozhodčího nálezu.

6. Odpovědnost rozhodce

Při pohledu na činnost rozhodců, jakožto smluvní činnost, realizovanou za finanční odměnu, vyvstává otázka, zda-li existuje, případně za co a do jaké míry, odpovědnost z výkonu funkce. Odpovědnost lze zkoumat z několika pohledů - jde-li o rozhodce ad hoc nebo o rozhodčí soud; případně z jakého pramene vyplývá odpovědnost v konkrétním smluvním vztahu.

K odpovědnosti rozhodce je nejprve nutno vyjasnit si otázku, která vyvstává při diskuzi o povaze rozhodčího řízení. Jak bylo výše uvedeno panuje v tomto ohledu několik názorů, které se formulují do teorie *smluvní*, *jurisdikční*, *smíšené* a *autonomní*. Podle toho, přes kterou z těchto teorií se na rozhodčí řízení nahlíží, lze pak říci, jak se to má s odpovědností za rozhodčí řízení obecně, potažmo s odpovědností rozhodce. Při rozboru odpovědnosti většinou dochází k tomu, že se v praxi nedá žádná z teorií využít beze zbytku a podpory těch zbylých, což do určité míry vyjadřuje distanci teorie a praxe. Přesto se dá vysledovat určitá tendence aplikace *smíšené* teorie, která v mnoha ohledech vysvětluje otázky odpovědnosti nejvhodněji.

V dnešní době již panuje konsensus, který sice nadále neříká jasně, která z teorií je ta správná, ale jenž uznává to, že nelze o rozhodcích mluvit jako o osobách veřejného práva, zejména tehdy, pokud je řeč o případné odpovědnosti státu za činnost rozhodců. Dříve se, hlavně ve spojitosti s *jurisdikční* teorií, mluvilo o hypotetickém vzniku nároku poškozených na náhradu škody ze strany státu, jenž by posléze vznesl regresní nárok na náhradu škodu vůči konkrétnímu rozhodci, který by byl zodpovědný za vydání předmětného rozhodčího nálezu, ale nebyl zaznamenán žádný případ, kdy by k takovému postupu s úspěšným završením došlo.⁸²

Obecně se dají v otázce odpovědnosti rozlišit dva směry, do kterých je většinou literaturou odpovědnost dělena,⁸³ a které v zásadě vycházejí ze smíšené teorie. První směr vychází ze smluvní podstaty rozhodčího řízení, přičemž ten druhý vychází z rozhodčího řízení jako rozhodování sporů, tedy činnosti obdobné

---

82 RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 130, ISBN 80-7179-873-8

83 RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 130, ISBN 80-7179-873-8

činnosti soudcovské.⁸⁴

Odpovědnost vycházející ze smluvní podstaty rozhodčího řízení vzniká v okamžiku, kdy kandidát na rozhodce přijme tuto funkci dle § 5 ZRŘ na základě platné rozhodčí smlouvy. Přijetí musí být písemné. Ustanovení § 5 stanoví, že se po přijetí funkce rozhodce nemůže bez závažného důvodu nebo bez souhlasu stran vzdát. Pokud by tedy toto nařízení porušil, nabízí se stranám sporu možnost, vyžadovat po rozhodci náhradu škody, která by jim vznikla vlivem tohoto jeho rozhodnutí, tj. porušením jeho smluvních povinností.

Odpovědnost vycházející z soudcovské role rozhodce nemůže překročit odpovědnost soudce v soudním řízení.⁸⁵ V úvahu tedy připadá jen vznik deliktní odpovědnosti za porušení hmotného práva, dle kterého se rozhodčí řízení řídí. Ovšem i zde se naskýtá problém, jelikož u rozhodčího řízení, které ze své podstaty charakterizuje subjektivita rozhodování rozhodce či rozhodců, lze těžko posuzovat, co je v rámci práva a co již ne. Obecně je rozhodčí řízení svazováno menším množstvím pravidel, než řízení před obecnými soudy a proto se těžko určuje v konkrétních případech vada rozhodnutí.⁸⁶ Jde tedy převážně jen posoudit, zda-li došlo k dodržení pravidel stanovených pro rozhodčí řízení a zda-li nebylo rozhodnuto s úmyslem poškodit jednu ze stran. K tomuto aspektu se český právní řád nikterak zvlášť nevyjadřuje, tedy krom nároků kladených na rozhodnutí po stránce formální (určitost rozhodnutí; odůvodnění, pokud není dohodnuto jinak etc).

Rozhodčí instituce v angloamerickém právním prostředí v otázce odpovědnosti rozhodčích soudů přicházejí s konstruktem nazývaným jako himalájská doložka. Himalájská doložka je označení pro ustanovení řádu rozhodčí instituce, kterým se ona i rozhodci preventivně zřikají odpovědnosti za konání nebo opomenutí nad rámec odpovědnosti, která by byla stanovena aplikovaným právem.⁸⁷ Z odpovědnosti se nelze vymanit v případě hrubého porušení pravidel rozhodčího řízení. Takováto ustanovení obsahují vzorová Rozhodčí pravidla UNCITRAL (článek 16), Arbitration rules ICA ICC (článek 40) i Arbitration rules

---

84 ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 225, ISBN 978-80-7478-004-2.

85 např. RABAN, Přemysl. K ODPOVĚDNOSTI ROZHODCE A ROZHODČÍHO SOUDU. *Bulletin advokacie*. 2003, 2003(1.), s. 25.

86 RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 132, ISBN 80-7179-873-8

87 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 57, ISBN 978-80-7408-111-8.

LCIA (článek 31). Strany sporu, které se zavážou rozhodnout svůj spor takovouto institucí, pak souhlasem s řády rozhodčích institucí, přistupují na omezenou nebo vyloučenou odpovědnost rozhodců i instituce.

V případě rozhodčích institucí v českém právním prostředí je situace složitější. Kontinentální právní systém vycházející z principu, že nikdo se nemůže vzdát práv, která ještě nenabyl. Občanský zákoník ve svých ustanoveních o náhradě majetkové a nemajetkové újmy (§ 2895 an.) nevychází z absolutní neplatnosti vzdání se práva na náhradu škody. Vzdát práva na náhradu škody by tedy bylo možné, ale nesmělo by jít o náhradu škody za újmu způsobenou na něčích přirozených právech, úmyslně a nebo hrubou nedbalostí (viz § 2898 OZ). Také ujednání o vzdání se práva na náhradu škody v neprospěch slabší strany nelze považovat za platná. Bylo by tedy na posouzení soudu, zda-li došlo k poškození přirozených práv, úmyslně nebo hrubou nedbalostí (dochází k porušení práva na spravedlivý proces), a jestli tedy může být platná případná klauzule v rozhodčí smlouvě, která by odpovědnost omezovala.

Pokud však rozhodce rozhoduje řádně, v souladu s pravidly rozhodčího řízení a *lex arbitri*, nelze dovozovat jeho odpovědnost za škodu z pocitu jedné ze stran, že byla tímto poškozena. Obecně lze však říci, že se v českých podmínkách neobjevují ustanovení jako v Arbitration rules ICA ICC a LCIA, které výslovně deklarují zřeknutí se odpovědnosti rozhodčí instituce, jejích zaměstnanců a rozhodců, pokud nedojde k úmyslnému porušení pravidel.

6.1. Odpovědnost obecně

Již dlouho zpět do historie je mapováno řešení otázky, zda-li se dá mluvit o povinnosti rozhodce vydat rozhodčí nález (či obecně rozhodnout v řízení) a s tím související odpovědnosti v případě, že k rozhodnutí nedojde. Prof. JUDr. Raban v roce 2004 poukazuje již na Ottův Soustavný úvod ve studium nového zřízení soudního z roku 1901 a Horovo Československé civilní právo procesní z roku 1924, kdy se za cca století od vydání neustálil zákonně názor, jak v takovém případě postupovat.⁸⁸ Úprava postupu tedy zůstává v dispozici stran, které si, v

---

⁸⁸ RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 129 an., ISBN 80-7179-873-8

řízení *ad hoc*, můžou stanovit svá vlastní pravidla a nebo, což se může jevit jako jistější varianta, využít úpravy poskytované některým z řádů stálých rozhodčích institucí. V rámci české úpravy jde např. o § 24 Řádu RS při HK a AK ČR, který celý pojednává o vyloučení rozhodce pro podjatost a jeho nahrazení pro nečinnost. Tyto dvě situace dochází k vyřešení velmi obdobnou cestou, tedy že o námitce nečinnosti rozhodují zbývající členové rozhodčího senátu, v případě, že ta je vznesena proti celému senátu nebo ten není ustanoven, rozhoduje o ní předsednictvo rozhodčího soudu. Pokud je námitce vyhověno, tak předsednictvu též přísluší jmenovat nového rozhodce, předsedu rozhodčího senátu a nebo jednotlivého člena senátu. Konkrétní ustanovení o nečinnosti se nachází ve čtvrtém odstavci zmiňovaného paragrafu. Prakticky stejnou úpravu obsahuje i § 23 Řádu Rozhodčího soudu při Českomoravské komoditní burze Kladno.

Obdobná ustanovení jako v českém prostředí, můžeme najít i na úrovni mezinárodní, ať již např. v Arbitrážních pravidlech UNCITRAL, tedy ve vzoru pravidel pro rozhodčí instituce nebo např. v článku 15 v odst. 2 Rozhodčích pravidel ICA ICC.

Pokud se ovšem vrátíme zpět k rozhodčímu řízení *ad hoc*, kdy strany sporu stojí v situaci nečinného rozhodce a řeší, jak postupovat dál, nabízí se řešení vycházející z určité dvojakosti rozhodčí smlouvy. Charakter této dvojakosti spočívá v tom, že rozhodčí smlouva je vyjádření vůle stran řešit svůj spor, stávající nebo potenciální, v rozhodčím řízení, ale též smlouva stran s potencionálním rozhodcem. Ten, ať již konkrétně určený nebo jen určený nepřímo předepsaným algoritmem, jak ho ustanovit, může být ve vztahu ke stranám v rámci stejné rozhodčí smlouvy, kterou strany zavazují sebe a nebo může jít eventuálně o samostatnou smlouvu, jíž přijímá funkci rozhodce. Tato smlouva je pak nazývána jako rozhodcovská smlouva. V případě nečinnosti rozhodce mohou strany přistoupit ve vzájemné shodě k odstoupení od této smlouvy s tím, že nedojde k odstoupení od rozhodčí smlouvy zůstávající v platnosti. Strany pak mohou přistoupit ke jmenování nového rozhodce, případně k určení mechanismu pro jeho ustanovení.⁸⁹

---

89 RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 131, ISBN 80-7179-873-8

6.2. Odpovědnost z pohledu rozhodčích institucí

Při institucionálním rozhodčím řízení se liší vznik odpovědnosti rozhodce za přijetí funkce. Když dle § 5 odst. 1 ZRŘ *"nikdo není povinen přijmout funkci rozhodce"* u přijímání funkce rozhodce v rozhodčím řízení vedeném u stálého rozhodčího soudu, nelze dle prof. JUDr. Rozehnalové, odmítnout přijetí funkce rozhodce, pokud dojde ke splnění všech podmínek stanovených platnou rozhodčí smlouvou a arbitrábilní spor splňuje požadavky na vznik příslušnosti a pravomoci rozhodčího soudu.⁹⁰ Lze dozajista souhlasit s tím, že vzniká odpovědnost příslušnému rozhodčímu soudu, ovšem otázkou je, zda-li vzniká odpovědnost i rozhodci. Při přihlédnutí k tomu, že rozhodci jsou, když souhlasí (zapsáním do seznamu rozhodců nebo souhlasem s postupem dle řádu rozhodčího soudu) vázání ustanoveními řádu konkrétního soudu, lze konstatovat, že rozhodci jsou povinni funkci přijmou stejně jako rozhodčí soud. V případě nepřijetí jim tedy vzniká odpovědnost stejně jako rozhodčímu soudu. Role rozhodčího soudu je zde jiná v tom, že ten je v případě nepřijetí funkce rozhodcem, odpovědný za jmenování nového rozhodce. Pokud by tak neučinil, v rozporu se svým vlastním řádem, vznikl by stranám prostor pro žalobu o náhradu škody tím vzniklé.

Obdobná ustanovení lze najít i v ustanovení mezinárodních rozhodčích institucí jako je ICA ICC. (ten v článku 11 odst. 5 svých Arbitration rules konstatuje, že rozhodce po přijetí funkce přejímá odpovědnost vykonat svou funkci v souladu s pravidly soudu) a Londýnského soudu pro mezinárodní arbitráže (článek 5.5 Arbitration rules LCIA).

6.3. Odpovědnost za mlčenlivost

Odpovědnost za mlčenlivost souvisí s porušením povinnosti mlčenlivosti rozhodce. K té je rozhodce vázán i bez ustanovení v rozhodčí smlouvě z § 6 ZRŘ. Jak již bylo uvedeno výše povinnost mlčenlivosti se vztahuje na všechny informace, které se rozhodce dozví v souvislosti s rozhodčím řízením, i když nemusejí být použity v procesu dokazování. V případě, že by došlo k porušení mlčenlivosti a stranám (nebo jedné z nich) vznikla v této souvislosti škoda, a

---

⁹⁰ ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 225, ISBN 978-80-7478-004-2.

jelikož se na porušení povinnosti mlčenlivosti nevztahují žádná speciální zákonná ustanovení, postupovalo by se podle ustanovení občanského zákoníku o náhradě škody.⁹¹

---

91 Náhrada škody dle § 2894 an. OZ. Lze zvažovat, zda-li a do jaké míry se lze vzdát svých práv v takovémto případě, když přihlédneme k § 2898 OZ.

7. Ukončení účasti rozhodce v rozhodčím řízení

Ukončení účasti rozhodce v rozhodčím řízení může nastat na základě několika rozličných důvodů, které byly pro účely této práce rozděleny do dvou skupin, tj. ty spadající pod skončení rozhodčího řízení a ty spadající pod ukončení účasti rozhodce v rozhodčím řízení. V první skupině jsou zahrnuty důvody, které souvisejí s celkovým skončením rozhodčího řízení. V druhé skupině jsou rozebírané důvody, kdy končí ve funkci rozhodce, ale rozhodčí řízení zpravidla pokračuje dál.

Dalším důvodem ukončení účasti rozhodce nespádající ani do jedné z výše vytyčených skupin je zánik rozhodčí smlouvy. Ten může nastat z rozdílných důvodů jakými je např. písemná dohoda stran o zrušení rozhodčí smlouvy; uplynutím doby, na kterou byla sjednána nebo zrušením ze strany soudu.⁹² Se zánikem rozhodčí smlouvy nastává i zánik funkce rozhodce, bez ohledu na to, zda-li již z dané smlouvy probíhá rozhodčí řízení nebo nikoliv. Pokud ale probíhá, je nutné uhradit rozhodci všechny do té doby vzniklé náklady.

7.1. Skončení rozhodčího řízení

Skončení rozhodčího řízení patří mezi nejčastější příčiny ukončení účasti rozhodce v rozhodčím řízení. Skončení rozhodčího řízení může nastat vycházejíce z § 23 ZRŘ dvěma způsoby, právní mocí rozhodčího nálezu a nebo doručením usnesení (o zastavení řízení) v těch řízeních, kdy se nevydává rozhodčí nález.

K vydání usnesení se ZRŘ vyjadřuje jen obecně (nutnost odůvodnění a doručení jako rozhodčí nález atd.). Konkrétněji jsou důvody vydání uváděny v Řádu RS při HK a AK ČR. Ten uvádí jako důvody pro zastavení řízení a vydání usnesení a) zpětvzetí žaloby žalobcem, b) absence pravomoci rozhodčího soudu a c) neuhrazení poplatku za rozhodčí řízení či paušálu na správní náklady řízení.⁹³

---

92 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 39, ISBN 978-80-7408-111-8.

93 JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 48, ISBN 978-80-7408-111-8.

Vydáním usnesení o zastavení tedy končí účast rozhodce v rozhodčím řízení.

Rozhodčích nálezů může být vydáno několik druhů v souvislosti s tím, k čemu se vyjadřují, od nich se odvíjí i to, zdali jimi končí a nebo nekončí účast rozhodce v rozhodčím řízení. V případě vydání mezitimního rozhodčího nálezu (rozhoduje se primárně o oprávněnosti nároku v menším měřítku a až v dalším se případně rozšiřuje žaloba na celý předmět sporu) a částečného rozhodčího nálezu (vydává se jen o části nároku, např. vydá se částečný rozhodčí nález o zaplacení dlužné finanční částky, který je po nabytí právní moci vykonatelný a dále se vede řízení o úroku z prodlení) účast rozhodce v řízení nekončí a rozhodce má tak pravomoc vydat konečný rozhodčí nález o zbylé části sporu.

Pokud se strany dohodnou na smíru a požádají rozhodce, může být (dle § 24 ZRŘ) o smíru vydán rozhodčí nález, čímž končí rozhodčí řízení (stejně jako účast rozhodce), jako kdyby byl vydán rozhodčí nález bez smíru.

V případě, že je vydán konečný rozhodčí nález končí účast rozhodce v rozhodčím řízení bez dalšího.

7.1.1. Přezkum rozhodčích nálezů

Jelikož nelze meritorně přezkoumávat rozhodčí nález ze strany soudu (důvody pro přezkum vyplývající z § 31 ZRŘ jsou spíše vázány na procesní prvky rozhodčího řízení, resp. na splnění požadavků po formální stránce; oprávněnost požadavku se v případě, že je rozhodčí řízení přípustné, nezkoumá), připouští ZRŘ (v § 27) možnost přezkoumat vydaný rozhodčí nález v rámci rozhodčího řízení. Souvislost se skončením rozhodce ve funkci přímo vyplývá z litery zákona, když ten stanovuje nutnost přezkumu jinými rozhodci než těmi, kteří se podíleli na vydání rozhodčího nálezu. Ohledně konstituování rozhodců pro přezkumné řízení zákon nestanovuje žádná pravidla, proto lze dovodit, že se strany mohou dohodnout na postupu. V případě, že k takovéto dohodě nedojde, postupuje se analogicky s postupem pro jmenování rozhodců v primárním rozhodčím řízení.⁹⁴

---

94 BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 307. ISBN 978-80-7179-342-7.

7.2. Ukončení účasti rozhodce v rozhodčím řízení

Ukončení účasti rozhodce v rozhodčím řízení může nastat několika možnými způsoby - z jeho vlastní iniciativy, z iniciativy stran (včetně odvolání soudem) či z obecných důvodů.

V první řadě nastává ukončení účasti rozhodce v řízení v případě jeho úmrtí. Závisí dále na tom, zda-li je řízení vedeno formou ad hoc nebo institucionální. Pokud jde o formu ad hoc, může úmrtím rozhodce dojít i k ukončení celého rozhodčího řízení. Takový vývoj by nastal v okamžiku, kdy by byl určen rozhodčí smlouvou přímo zesnulý rozhodce (nebyla by tedy stanovena appointing authority ani jiný způsob určení rozhodce), bez dalších rozhodců možných (v rozhodčí smlouvě by nebyl seznam možných rozhodců) a strany by se nedohodly dobrovolně na jiném rozhodci, resp. změně rozhodčí smlouvy.

7.2.1. Obecné důvody

Další v řadě jsou důvody rozdělitelné dle okolností, za kterých může skončit rozhodce ve své funkci. Jednou z variant je ztráta způsobilosti být rozhodcem v obecné rovině. Pokud ZRŘ vymíní možnost působit ve funkci jen pro osoby, které jsou bezúhonné a plně svéprávné, pak logickým důsledkem změny v těchto podmínkách nastane nezpůsobilost být rozhodcem.

Rozhodce by v okamžiku ztráty způsobilosti měl odstoupit ze své funkce sám. Není ovšem výjimkou, že k tomu nedochází, a pro tyto situace je zde § 12 odst. 2 ZRŘ, jenž stanovuje v takovém případě právo stran dohodnout se na dalším postupu s tím, že kterákoliv strana je oprávněna obrátit se na soud, aby o takovémto vyloučení rozhodce rozhodl.

Pokud v situaci, kdy je řízení vedeno nezpůsobilým rozhodcem, dojde k vydání rozhodčího nálezu, naskýtá se pak otázka, zda-li je tento platný či ne. Prof. JUDr. Bělohlávek zastává názor, jenž o takto vydaném rozhodčím nálezu říká, že není nulitní, jak by se mohlo zdát, a může tudíž dokonce přivodit účinky jako každý jiný rozhodčí nález. Dovedeno do krajnosti, takovýto rozhodčí nález může posloužit jako platný exekuční titul a být vykonán.⁹⁵ Pojistkou, která může vyloučit vývoj vedoucí až k výkonu rozhodčího nálezu, je ustanovení § 31 písm.

---

⁹⁵ BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 307. ISBN 978-80-7179-342-7.

c) ZRŘ, jenž uvádí: „*Soud na návrh kterékoliv strany zruší rozhodčí nález, jestliže ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem.*“ Jak je zřejmé, ochrana vlastních práv zůstává na bedrech stran a pokud ty nebudou aktivní, tj. neučiní návrh soudu ke zrušení, rozhodčí nález zůstává platný, jelikož soud nemá povinnost ani pravomoc zasahovat.

Další varianta ukončení funkce rozhodce vychází z § 5 odst. 3 ZRŘ, když ten stanovuje možnost rozhodce vzdát se své funkce dvěma způsoby. První z nich je naplnění podmínky závažných důvodů. Obecná formulace nahrává spekulacím o tom, co je závažný a co už není závažný důvod. Obecná shoda panuje na zdravotních problémech rozhodce.⁹⁶ Další důvody by bylo nutno zkoumat v kontextu konkrétního rozhodčího řízení, ale nabízí se např. závažné změny v majetkových poměrech rozhodce (ztráta zaměstnání, příp. změna jeho výkonu) či důvody týkající se rodiny rozhodce (ošetřování člena rodiny v intenzitě neslučitelný s výkonem rozhodčí činnosti).

Druhým způsobem, jak se vymanit z funkce rozhodce je učinit tak se souhlasem stran sporu. Toto ovšem může mít svá úskalí v nevoli stran poskytnout potřebný souhlas. Jak podotýká JUDr. Maisner v komentáři k ZRŘ, strany se v takovémto případě vystavují riziku ztráty rychlosti řízení, tedy jednoho ze základních pozitiv rozhodčího řízení, jelikož nalezení a jmenování nového vhodného rozhodce může trvat řádově týdny, až měsíce.⁹⁷

7.2.2. Ukončení účasti rozhodce z iniciativy stran

Vycházejíce z UNCITRAL Model law, ten obecně v článku 14 uvádí, že pokud se rozhodce stane *de jure* nebo *de facto* neschopným vykonávat svou funkci nebo nastane jiný důvod, pro který selže ve své povinnosti konat ve funkci rozhodce bez zbytečného prodlení, jeho funkce končí odstoupením z jeho vlastní vůle a nebo z iniciativy stran sporu. Též může dojít k vznesení požadavku na

---

96 OLÍK, M., R. POKORNÝ, MAISNER, M., P. MÁLEK a M. JANOUŠEK. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (č. 216/1994 Sb.) - Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolter Kluwer, 2015., s. 39, ISBN 978-80-7478-714-0.

97 OLÍK, M., R. POKORNÝ, MAISNER, M., P. MÁLEK a M. JANOUŠEK. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (č. 216/1994 Sb.) - Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolter Kluwer, 2015., s. 39, ISBN 978-80-7478-714-0.

odvolání rozhodce k soudu nebo k jiné autoritě, když zde nechává Model law prostor pro ujednání stran. Důvodem pro ukončení setrvávání rozhodce ve funkci je ztráta nestrannosti nebo nezávislosti (když postačí i důvodná pochybnost o ztrátě)⁹⁸, či případná nečinnost rozhodce.

Česká úprava v ZRŘ v zásadě kopíruje úpravu Model law, když v § 8 odst. 1 ZRŘ uvádí, že *"rozhodce je vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jeho poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jeho nepodjatosti."* Toto ustanovení je doplněno § 11 ZRŘ, který pojednává o dodatečném vyloučení rozhodce, pokud okolnosti vedoucí k důvodnému pochybení vyšly najevo až po jeho jmenování do funkce.

Praktické provedení zákonných ustanovení v českých podmínkách nabízí např. RS při HK a AK ČR ve svém řádu v článku 24 ustanovuje pravomoc rozhodnout o vyloučení rozhodce pro zbytek rozhodčího senátu⁹⁹. Pokud ten nedojde shody nebo námitka podjatosti napadá všechny zbývající rozhodce (tedy nejčastěji dva) rozhoduje o ní dle odst. 3 předsednictvo RS při HK a AK ČR. Sám ZRŘ obecně neposkytuje přesný postup ve větší míře, než v § 12, kdy ukládá v odst. 1 povinnost rozhodci v případě podjatosti vzdát se svého mandátu (uplatní se tudíž na situace, kdy je rozhodce již jmenován) a oprávnění stranám dohodnout se jak postupovat dál, případně až podat návrh soudu, který pak rozhodne o podjatosti rozhodce. Tento postup připadá v úvahu především v situacích, kdy jde o řízení ad hoc, které nemá konkrétněji stanoven postup řádem rozhodčí instituce a ani se strany nedohodly, že se podle některého z řádů bude postupovat. Ovšem přichází na řadu i v případě institucionálního rozhodčího řízení, když postup dle řádu některé z rozhodčích institucí nebude dostačující a uspokojivý pro strany sporu. K následnému soudnímu rozhodování o tom, jakým postupem posuzovat podjatost rozhodce se vyjádřil Nejvyšší soud ČR ve svém judikátu ze dne 21.11.2012 pod spis. zn. 23 Cdo 4476/2011, kdy konstatoval v rozhodování o podjatosti rozhodce, že tu není možno posuzovat jen dle strohých ustanoveních ZRŘ, nýbrž se v souladu s § 30 ZRŘ subsidiárně postupuje dle § 14 OSŘ, zejména pak dle odst. 4 o podjatosti soudců. Důvodem aplikace § 14 odst. 4 OSŘ je fakt, že v ZRŘ nejsou šířeji rozvedeny důvody vyloučení rozhodce z řízení a

---

98 viz např. Model law UNCITRAL článek 12an.;

99 Zde dochází k úpravě a konkretizaci článků 11 až 13 UNCITRAL Arbitration rules. V nich, na rozdíl od Řádu RS při HK a AK ČR, není uvedena pravomoc zbylých rozhodců ani představenstva rozhodčí instituce.

proto je žádoucí postupovat analogicky dle OSŘ. Jistou aspektem k zamyšlení, je otázka, zda-li se tímto nedostává role rozhodce blíže k roli soudce, což by ukazovalo na další určitý odklon od dřívějšího striktního pojmání rozhodčího řízení jako celku z pohledu jeho smluvní povahy¹⁰⁰ a určitému příklonu k jurisdikční doktríně. Nebo zda-li jde jen o postup dle zákonného zmocnění dle § 30 ZRŘ. Zcela jistě jde o přiblížení, přímo z litery zákona, což ale samo o sobě není nepopírá smluvní povahu rozhodčího řízení, jelikož jde jen o vyjasnění postavení rozhodce.¹⁰¹

V rádech zahraničních arbitrážních institucí (ICA ICC, LCIA) lze sledovat jisté odlišnosti, ať již od UNCITRAL Arbitration rules nebo i tuzemské úpravy. U obou z institucí je především kladen určitý důraz na podstatnější postavení soudu jako celku. Arbitration rules ICA ICC v článku 14 nabízejí postup, kdy se strany v případě namítání podjatosti obracejí na sekretariát soudu a ten informuje všechny zúčastněné (ať již zbylé strany sporu nebo rozhodce) s tím, že ti se mají vyjádřit. Rozhodnutí o podjatosti leží však primárně na soudu a nikoliv třeba na zbývajících arbitrech, jak je tomu u RS při HK a AK ČR. Obdobně je tomu u LCIA, který dle článku 10.1 an Arbitration rules, odvolává rozhodce z důvodů zmíněných v předešlých případech na návrh stran, ale i všech zbylých arbitrů. Tato možnost se jeví jako praktická z toho důvodu, že často zbylí členové rozhodčího senátu mají možnost vidět okolnosti řízení do větších detailů a dříve mohou přijít na případnou podjatost, ztrátu nestrannosti, nezávislosti či jiný důvod, proč by mělo být zváženo další setrvání daného rozhodce v řízení, než strany sporu. LCIA Arbitration rules se také konkrétněji vyjadřují o dalších důvodech, pro odvolání rozhodce, krom vždy společně zmiňované podjatosti (*justifiable doubts as to his or her impartiality or independence* v UNCITRAL Arbitration rules, potažmo v LCIA Arbitration rules; *alleged lack of impartiality or independence* v ICC Arbitration rules), uvádí též v článku 10.1 vážné onemocnění. K tomu lze dodat, že jde jen o pregnantně rozvitou neschopnost

---

100 pro srovnání Usnesení Ústavního soudu ČR IV. ÚS 435/02 ze dne 1.11.2002 a IV. ÚS 174/02 ze dne 15. 7.2002

101 Do diskuze o povaze rozhodčího řízení, jak je již rozebíráno výše, se zde přidává i nekonzistentní judikatura Ústavního soudu např. v I. ÚS 3227/07 ze dne 8.3.2011, kde je konstatováno, že rozhodčí řízení je druhem civilního procesu, kdy se strany smluvně jen podmíněně vymaňují z jurisdikce obecných soudů. I když, jak poznamenává prof. JUDr. Rozehnalová v ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 79, ISBN 978-80-7478-004-2., tato judikatura vzhledem k rozhodnutí v II. ÚS 2164/10 ze dne 1.11.2011 není zcela konstantní.

konat, pod kterou obecně lze řadit i nečinnost.

V případě nečinnosti rozhodce, tedy v situaci, kdy by rozhodce konat měl a nekoná, nebo nekoná s dostatečnou rychlostí, kopíruje postup pro jeho odvolání již výše zmiňovaný při absenci nestrannosti a nezávislosti (pro srovnání např. § 24 Řádu RS při HK a AK ČR). Postup pro ukončení funkce rozhodce je jasně stanoven v pravidlech rozhodčích institucí, ale v řízení ad hoc zde může nastat problém, protože pokud nejsou zvolená vhodná pravidla, rozhodce jde odvolat jen stěží či s velkými komplikacemi.

7.3. Ukončení účasti rozhodce v rozhodčích řízení ve sporech ze spotřebitelských smluv

Pro rozhodčí řízení vedená ve sporech ze spotřebitelských smluv lze uvést řadu dalších důvodů ukončení účasti rozhodce v rozhodčím řízení. Vzhledem k podmínce stanovené v § 4 odst. 3 ZRŘ, rozhodce musí při jmenování a po celou dobu trvání řízení splňovat podmínku zápisu na seznamu rozhodců sporů ze spotřebitelských smluv vedeném ministerstvem spravedlnosti dle části šesté ZRŘ (§ 40 an). Při vyškrtnutí se seznamu tedy rozhodce přestává být příslušným rozhodovat takovéto spory a musí svou účast v řízení ukončit.

Důvody pro vyškrtnutí ze seznamu uvádí ZRŘ v § 40c. V první řadě jde o to, co musí splňovat každý, kdo chce být rozhodcem, tj. být plně svéprávný a nebýt vyloučen z výkonu funkce rozhodce na základě jiných zákonů (např. zákona o soudech a soudcích, o Ústavním soudu ČR, exekučního řád etc.). Krom tohoto kladou zpřísněné požadavky na rozhodce ve sporech ze spotřebitelských smluv další kritérium a to sice bezúhonnost. Pokud byl rozhodce pravomocně odsouzen za trestný čin (a nebyla mu dána milost prezidenta ČR nebo se na něj nehledí dle zvláštního předpisu jako by nebyl odsouzen¹⁰²) nesplňuje podmínku bezúhonnosti a nemůže vykonávat dále funkci rozhodce. Bylo-li zahájeno trestní stíhání a nebo řízení o omezení svéprávnosti, lze dočasně vyškrtnout rozhodce ze seznamu, pokud tak ministerstvo uzná za vhodné.

Posledním důvodem pro vyškrtnutí rozhodce je opakované porušování povinností plynoucích z ZRŘ. Toto poměrně vágní ustanovení lze vykládat mnoha

---

102 § 105 a § 106 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

způsoby, ale nabízí se jeho uplatnění při opakovaném porušování principů nepodjatosti, nestrannosti či nezávislosti. Problém by však v praxi nejspíše byl s dokazováním, i kvůli neveřejnosti rozhodčího řízení. I toto rozhodnutí záleží na úvaze ministerstva a to k němu nemá žádnou povinnost přistoupit.

8. Odměna rozhodce

Otázka odměny rozhodce je důležitou částí rozhodčího řízení. Důvod je prostý, těžko se dá očekávat, že rozhodce či rozhodci budou vykonávat svou práci svědomitě, nezávisle a nestranně, jak je na ně napříč všemi právními prameny kladeno, když protihodnotou za jejich služby nebude řádná odměna. Spíše se dá očekávat, že by většina rozhodců na rozhodcovskou činnost rezignovala a věnovala by se radši oborům, kde by jim byla přiznána řádná odměna finanční či jiná. Historicky možná místy existovala funkce rozhodce bez nároku na odměnu, kdy tou byla rozhodci jen zvýšená míra uznání a zlepšení jeho reputace, ale jako fungující koncept toto do dnešní doby nepřežilo.

Přes svou důležitost si otázka úpravy odměny rozhodce nenašla cestu do českého právního systému přímo (kdy by se nabízela případná úprava v zákoně o rozhodčím řízení), ale pokud jde o zákonný podklad odměny spíše nepřímo skrze analogii legis. Literatura se u rozhodčí smlouvy přiklání k analogii se smlouvou příkazní.¹⁰³ Odměnu u smlouvy příkazní upravuje občanský zákoník v § 2438, kdy v odst. 1 uvádí *"Příkazce poskytne příkazníkovi odměnu, byla-li ujednána nebo je-li obvyklá, zejména vzhledem k příkazcovu podnikání."* Při pohledu na rozhodčí řízení dojdeme k tomu, že standardem v rozhodčích smlouvách je dojednávání odměny pro rozhodce přímo v rozhodčí smlouvě a analogie se tedy uplatňuje až druhotně. Toto platí zejména pro ty z rozhodčích smluv, které upravují jako příslušného rozhodnout ad hoc rozhodce. V případě rozhodčích soudů je situace ohledně odměny rozhodci a celkových nákladů za rozhodčí řízení podstatně zjednodušená existencí řádů, pravidel a ceníků, které většinu potřebných náležitostí upravují a dá se z nich již předem do větší míry vyčíst, jaké budou náklady rozhodčího řízení. Jak ovšem uvádí doc. JUDr. Janků, není objektivní porovnávat situaci odměn rozhodčích soudů a rozhodců ad hoc, jelikož finanční stránka věci se u obou velmi liší.¹⁰⁴ Rozhodčí soudy jsou, na rozdíl od rozhodce ad hoc, organizační jednotky, které zajišťují rozsáhlý servis pro rozhodce zapsané v jejich seznamech, stejně tak jako pro strany sporu a jejich finanční zátěž je

¹⁰³ JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 48, ISBN 978-80-7408-111-8.

¹⁰⁴ JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 48, ISBN 978-80-7408-111-8.

logicky větší.

Pokud by v rozhodčí smlouvě s ad hoc rozhodcem došlo k situaci, kdy strany neupravily otázku odměny rozhodce, dá se dovozovat, že rozhodce stranám stanoví svou odměnu s tím, že se bude držet ceny ve výši obvyklé, což je velmi vágní a proto je vhodné řádné odůvodnění ze strany rozhodce. Obvyklá cena se v tomto případě bude odvíjet od více faktorů, např. zkušenosti rozhodce, jeho reputace, času, který je nutno strávit nad rozhodčím řízením.

Pokud by však strany nebyly s to takto řešit rozhodcovskou odměnu a náklady řízení, připadá v úvahu možnost, ne neobvyklá v praxi, a to sice zvolit řešení odkazem na řád některé ze stálých rozhodčích institucí, zcela nebo částečně. Tento postup je krom použití v zahraničí bez obtíží uplatnitelný i v ČR.¹⁰⁵

Jak uvádí prof. JUDr. Bělohlávek s odkazem na jiné zdroje z odborné literatury, otázka odměny rozhodce je svázána s rozhodcovskou smlouvou, která nemusí být nutně součástí rozhodčí smlouvy, když se považuje za smlouvu sui generis, k jejímuž uzavření jsou strany oprávněny na základě § 19 ZRŘ (konkrétně dle odst. 1: *"Strany se mohou dohodnout na postupu, kterým mají rozhodci vést řízení. Otázky řízení mohou být rozhodnuty předsedajícím rozhodcem, jestliže k tomu byl zmocněn stranami nebo všemi rozhodci."*)¹⁰⁶

Obecně lze konstatovat, že ať již tuzemská nebo mezinárodní úprava nezakotvují náklady rozhodčího řízení ve svých ustanoveních. Toto zpravidla přísluší řádům jednotlivých rozhodčích institucí nebo individuálním pravidlům v rozhodčích řízeních ad hoc, když zde je prostor pro přizpůsobení úpravy konkrétním druhům sporů, o kterých je rozhodováno.

Pokud se odhlédne od nákladů řízení vzájemných se k odměně rozhodců, znalců, překladatelů, úhrady cestovních nákladů a rozhodčích institucí (např. nájmy prostor, náklady na provoz instituce, sekretariát a tajemníka), které lze shrnout do jedné společné skupiny; vznikají při rozhodčím řízení náklady i jednotlivým stranám sporu. Mezi tyto náklady se řadí ty jdoucí na právní zastoupení, provádění důkazů navržených stranami (ať již vyhledávání listin nutných pro jednání nebo předvolání svědků a s tím spojené náhrady za jejich čas

---

105 BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 848. ISBN 978-80-7179-342-7.

106 BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 842 an. ISBN 978-80-7179-342-7.

a cestování), ale i případné náklady na zaměstnance, kteří řízení za stranu řeší. Jejich náhradu lze, samozřejmě, požadovat po straně, která utrpěla ve sporu prohru, ale strana jenž je požaduje musí tento svůj nárok vznést v průběhu řízení. Jako výhodou může být v rozhodčím řízení vnímáno to, že v případě úspěchu ve sporu, lze požadovat úhradu takto vzniklých nákladů v plné výši.¹⁰⁷

V zásadě lze konstatovat, že pro rozhodčí řízení ad hoc není příliš mantinelů pro určování odměny rozhodce. Tomu a stranám sporu je dána velká smluvní volnost, upravit si způsob určování a výši odměny dle svých představ, zvyklostí a kompromisů. Existuje i možnost, že se strany domluví na odměně rozhodce bez jeho vědomí a na něm bude spočívat rozhodnutí, zda přistoupí na dohodu stran a funkci přijme, či ji v souladu s § 5 odst. 1 ZRŘ nepřijme.

V praxi je pro strany nejjednodušší upravit jasně a srozumitelně výši odměny, nebo alespoň jasný způsob jejího určování. Je zde i očividný prostor pro názor rozhodce, v jehož zájmu je dozajista též srozumitelné ujednání o odměně.

8.1. Splatnost odměny

Splatnost odměny vychází z rozhodcovské smlouvy a je tedy založena na ujednání stran a rozhodců. Rozhodci mohou požadovat zálohu za řízení na pokrytí nákladů a jako záruku za to, že strany dostojí alespoň částečně své části závazku. Tuto funkci plní poplatky u rozhodčích soudů či institucí, kdy je jejich zaplacením podmíněno další pokračování v řízení.

8.2. Poplatky u rozhodčích soudů

8.2.1. České rozhodčí instituce

ČR - Rozhodčí soudy jsou § 13 odst. 2 ZRŘ zmocněny upravovat svými řády otázku nákladů řízení a odměňování rozhodců, míněno těch, jenž jsou zapsáni v jimi vedených seznamech či jsou schváleni rozhodčím soudem jako rozhodci dle jeho rozhodčího řádu pro konkrétní rozhodčí řízení. Jak již bylo

---

¹⁰⁷ MAKARIUS, Vít, *Rozhodčí smlouvy v mezinárodním obchodě. Prevence, plánování a řízení sporu v mezinárodním obchodě*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2015, s. 275 an., ISBN 978-80-7400-295-3.

zmíněno výše ZRR neupravuje otázku odměňování rozhodců, tak ustanovení rozhodčích řádů jsou pro řízení před rozhodčími soudy většinou jedinou úpravou nákladů řízení a odměňování. Úvodem je nutno dodat, že poplatky u rozhodčího soudu reflektují hodnotu konkrétního projednávaného sporu. V naprosté většině případů hodnotu sporu určuje jako prvořadý žalobce v žádosti o zahájení rozhodčího řízení. Existuje ovšem další varianta určení hodnoty sporu, která přichází na řadu v okamžiku, kdy vzniká pochybnost o tom, zda-li byla hodnota určena správně. Žalobce může úmyslně zakrývat, snižovat, hodnotu sporu, zpravidla bude důvodem snaha o snížení poplatků za rozhodování sporu. V tomto případě pak rozhodčí senát určí skutečnou hodnotu sporu a doměří žalobci poplatek, což většinou umožňují řády jednotlivých rozhodčích institucí.¹⁰⁸

Přední mezi rozhodčími soudy v ČR v rozhodování dle rozhodčích smluv, Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, upravuje otázku nákladů v § 45. Jelikož má obecnou rozhodovací pravomoc a většina institucionálních řízení v ČR se odehrává před ním, je zde zmíněn předně ten.

V § 45 odst. 1 jsou vypsány jednotlivé části, z kterých se náklady řízení skládají, jde o následující: *a) poplatek za rozhodčí řízení, b) poplatek za přezkum, c) poplatek za zvláštní jmenování předsedy rozhodčího senátu, d) správní náklady rozhodčího soudu, e) zvláštní náklady vznikající rozhodčímu soudu, f) vlastní výlohy stran.* Rozhodčí soud též v řádu neopomíjí uvést, že rozhodčí nález obsahuje výrok o nákladech sporu. Zde jde rozhodčí soud nad rámec zákona a vyjasňuje případné pochybnosti, zda má rozhodčí nález obsahovat i výrok o nákladech řízení. Zákon totiž nechává ujednání o odměně a nákladech obecně na účastnících sporu a rozhodcích.

Zde bude krátce rozebráno z čeho přesně se náklady řízení skládají, příp. jak se určují. Nejpodstatnější věc, odměna samotného rozhodce či rozhodců, která je závislá na nákladech řízení, lze však rozebrat jen z obtížemi. Důvodem tohoto je skutečnost, že rozhodčí soud nezveřejňuje své interní smlouvy s jednotlivými rozhodci v konkrétních sporech a proto jejich odměny a i náklady řízení pro jednotlivé spory rozhodované nebo již rozhodnuté rozhodčím soudem, zůstávají často nedohledatelné. Jediným způsobem je tedy přidržen se Sazebníku poplatků,

---

108 MAISNER, M., TRAPL, V., *Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Komentář*, 1. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2015, s. 131, ISBN978-80-7478-969-4

jenž je přílohou Řádu Rozhodčího soudu při HK a AK ČR dle § 57 (dále jen "Sazebník poplatků RS při HK a AK ČR" nebo jen "Sazebník poplatků RS").

Sazebník poplatků RS dělí možné poplatky na tři skupiny. První z nich jsou poplatky za tuzemské spory (tedy spory v rámci českého práva, bez mezinárodního prvku), za ostatní spory (pod které se zařadí spory s mezinárodním prvkem) a třetí skupina, pod kterou se řadí speciální, méně obvyklé požadavky stran na rozhodčí řízení a poplatky za ně, tj. za zvláštní jmenování předsedy rozhodčího senátu (dle § 23 odst. 5 Řádu RS při HK a AK ČR), za smírčí řízení a paušál na správní náklady rozhodčího soudu při smírčím řízení.

V první skupině, tj. v tuzemských sporech, je situace jednodušší, než-li ve skupině druhé, tj. než v ostatních sporech, jelikož Řád RS rozlišuje jen čtyři výše poplatků dle hodnoty sporu - do 50 milionů Kč, do 250 milionů Kč, do 1 miliardy Kč a nad 1 miliardu Kč. Poplatek se mění od 4 % z hodnoty předmětu sporu, avšak minimálně 10 000 Kč; přes 2 miliony a 1 % z hodnoty předmětu sporu převyšující 50 milionů Kč; 4 miliony Kč a 0,5 % z hodnoty předmětu sporu převyšující 250 milionů Kč; a 7,750 milionu Kč a 0,25 % z hodnoty předmětu sporu převyšující 1 miliardu Kč. Správní poplatek je pro všechny tyto spory roven nule. U poplatků rozhodčího soudu navíc platí obdobné pravidlo jako v civilním procesním právu, pokud není poplatek zaplacen v řízení není pokračováno. Na rozdíl od řízení před obecnými soudy, ale rozhodčí řízení nezná možnost osvobození od poplatku.¹⁰⁹Uhrazení poplatku je tedy obligatorní podmínkou, jenž musí být naplněna, aby došlo k projednání předmětu sporu.

Dlužno dodat, že ustanovení o nákladech řízení jsou velmi podobná i v Řádu RS při Českomoravské komoditní burze Kladno, když se liší převážně jen ve výši nákladů a nikoliv v celkové formulaci pravidel.

8.2.2. LCIA a ICA ICC

Rozdílem u LCIA je oproti řízení před ICA ICC nebo i RS při HK a AK ČR hlavně prvek, který se objevuje v řadě řádů rozhodčích institucí v angloamerickém právním systému,¹¹⁰ a to sice odvození nákladů od časové

---

109 MAISNER, M., TRAPL, V., *Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Komentář*, 1. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2015, s. 129-130, ISBN978-80-7478-969-4

110 Srov.: např v Arbitration rules of AAA, účinné od 1.10.2013

náročnosti sporu, bez ohledu na hodnotu předmětu sporu. Logicky se ukazuje plus i minus takovéto praxe v tom, že při větším objemu předmětu sporu nemusí dojít k nárůstům nákladů řízení a odměn rozhodců do astronomických výšin, ovšem druhá strana této mince je, že při složitosti sporů s malou hodnotou předmětu sporu může dojít k vyšší nákladů takového řízení. Další z nevýhod se ukazuje v případě pokusu dojít k předběžnému vyčíslení výše nákladů řízení, na což upozorňuje i prof. JUDr. Bělohlávek ve svém komentáři k ZRŘ Zároveň dodává, že absence přímé provázanosti nákladů řízení s předmětu sporu přináší situace, kdy se strany dopouštějí vyčíslení přemrštěných nároků, které neodpovídají realitě a rozhodci posléze musí věnovat více úsilí rozklíčování skutečné hodnoty sporu.¹¹¹ Který z dvou způsobů vyčíslení nákladů řízení a odměn rozhodce je lepší, nelze říci, když každý z nich má pro i proti a záleží na uvážení stran, co jim lépe vyhovuje.

Zahraniční rozhodčí instituce, zde uváděné ICA ICC a LCIA, mají různé, výše zmíněné metody, jak určit náklady řízení. ICA ICC odvíjí náklady řízení, obdobně jako RS při HK a AK ČR, od hodnoty předmětu sporu. Základní částky se pohybují od 3000 US dolarů do 18,020 % hodnoty předmětu sporu za nevratný poplatek rozhodčímu soudu a 3000 US dolarů na správní náklady při hodnotě předmětu sporu do 50 000 US dolarů. Při stoupající hodnotě předmětu sporu rostou též náklady, dále již vyjádřené jen v procentuálních bodech. Administrativní náklady se pro poslední kategorii, spory s hodnotou předmětu nad 500 000 000 US dolarů, zastavují na 113 215 US dolarů. Poplatek rozhodčímu soudu je pro poslední kategorii vyměřen v minimální výši 0,010 % z hodnoty předmětu sporu a v maximální výši 0,040 % z hodnoty předmětu sporu. ICA ICC dále v Dodatku III., jenž se vyjadřuje k nákladům, dodává i tabulky s přibližnými kalkulacemi v US dolarech pro jednotlivé kategorie hodnoty předmětu sporu, sporné strany tak mohou již před sjednáním příslušnosti ICA ICC zjistit, na kolik je orientačně může spor vyjít. K těmto sazbám je ovšem třeba připočítat, jako v řízeních kdekoliv jinde, náklady za cestování rozhodců, právní zastoupení stran, dokazování etc.

Obdobně jako u ICA ICC stanovuje LCIA základní sazby pro dané spory, ale vzhledem k již výše zmiňovanému systému vyčíslování nákladů dle časové

---

¹¹¹ BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 842 an. ISBN 978-80-7179-342-7.

náročnosti, nelze dále třídit náklady do kategorií a jejich určování se jeví jako obtížnější. LCIA rozlišuje mezi ad hoc arbitráží dle jeho pravidel a institucionální arbitráží před LCIA. Obě kategorie mají společný poplatek rozhodčímu soudu ve výši £ 1750. Následně jsou určeny výše poplatků za tajemníka, administraci rozhodčího řízení a účetnictví, které jsou pro institucionální řízení lehce vyšší než v řízení ad hoc (v sazbě na hodinu práce). Pro obě formy je doporučena maximální sazba pro rozhodčí senát ve výši £ 450 za hodinu práce s tím, že pro ad hoc řízení lze sjednat výjimku a postupovat v určování nákladů řízení jiným způsobem. Stejně jako u ICA ICC jsou tyto náklady uváděny bez cestovního rozhodců, právního zastoupení stran etc. LCIA uvádá též jako minimální čas, který lze strávit na jednom sporu 15 minut.

Modelová arbitrážní pravidla UNCITRAL (Arbitration rules, dále jen "Arbitrážní pravidla UNCITRAL"), která slouží jako model rozhodčího řádu pro rozhodčí instituce, se k nákladům řízením vyjadřuje jak ve své původní verzi z roku 1976 a posléze i ve svých, ohledně nákladů rozhodčího řízení a poplatků značně rozšířené, verze z roku 2010. Nutno podotknout, že jsou z velké části předlohou již zmíněnému Řádu RS při HK a AK ČR, který ovšem přistupuje k inspiraci stručnější úpravou. Arbitrážní pravidla stanovují vhodnost zakomponování rozhodnutí o nákladech do finálního rozhodčího nálezu, připouští ovšem i možnost separovaného rozhodnutí. Ve člancích 38 až 40 pojednává obecně o nákladech řízení, kdy vyjadřuje co náklady jsou (čl. 38, poplatky arbitrážnímu senátu, příp. instituci). Jelikož zde nejsou stanovena kritéria pro určování nákladů a odměn rozhodců, je nasnadě v řízeních dle nich vedených individuální domluva mezi rozhodci a stranami, ideálně na počátku sporu či při stanovení rozhodců.

8.3. Odměna rozhodce v rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv

O odměně ve sporech ze spotřebitelských smluv lze říci, že se na ni vztahují stejná pravidla jako na spory ze smluv nespotebitelských s tím, že musí být, dle § 3 odst. 5 písm. c) vyjádřena již v samotné rozhodčí smlouvě (rozhodčí doložce). V té musí být krom odměny rozhodce vyjádřena i předpokládaná výše nákladů řízení, které potenciálně mohou v řízení vzniknout, spolu s pravidly jejich

přiznání. Zákon zde jde opět naproti spotřebiteli ve snaze usnadnit mu jeho pozici a poskytnou mu pokud možno podmínky obdobné jak má druhá strana. Nelze tady tak mluvit o tom, že odměna by nebyla v rozhodčí smlouvě vyjádřena a postupovalo by se v jejích určování podle výše zmiňovaných pravidel pro řízení ad hoc, jako např. analogií s příkazní smlouvou a určováním ceny obvyklé za službu rozhodce.

9. Závěr

Rozhodčí řízení obecně má velmi široký prostor působnosti, i když přihlédneme k tomu, že vývoj v některých jeho aspektech směřuje k větší míře regulace. Nejinak tomu je u osoby rozhodce, má obecně široký prostor působení, ale i jeho postavení je v poslední době více regulováno, např. v oblasti spotřebitelských sporů.

Rozhodce má specifickou roli, která je na jedné straně vyjádřením vůle stran delegovat své právo rozhodnout o svých sporech a na druhé straně příkladem toho, že monopol státní moci nemusí být absolutní. Stát jde tedy v tomto případě, pokud se podíváme na problematiku z širší perspektivy, opačným směrem, než v řadě dalších oblastí a umožňuje lidem získat větší možnost disponovat se svými právy, za cenu větší odpovědnosti.

Odpovědnosti, která počíná vybráním vhodného rozhodce pro konkrétní řízení; vhodných pravidel i rozhodčí instituce. Odpovědnost, která vzniká absencí veřejné moci v procesu rozhodování a vydání nálezu. Až v momentě vykonání rozhodčího nálezu dochází k průniku rozhodčího řízení s exekucí, když je zde platně vydanému nálezu rozhodců přiznáno uznání a vykonatelnost jak na tuzemské, tak na mezinárodní úrovni.

Odpovědnost však neplyne jen stranám řešící své spory v rozhodčím řízení, ale též rozhodcům, kteří v rámci své role mají povinnost rozhodnout objektivně (nepodjatě) a respektovat principy rozhodčího řízení.

Ze srovnání českých a zahraničních rozhodčích institucí vyplývají značné podobnosti rozhodčího řízení i postavení arbitra. Toto je dané tím, že mnoho institucí vychází z UNCITRAL Arbitration rules. Rozdílů jsou obecně hlavně v postavení rozhodčích institucí, konkrétně v tom, zda-li mají větší vliv na rozhodčí řízení či zda více záleží na vůli stran.

Institut rozhodčího řízení a osoba rozhodce mají, stejně jako vše ostatní v právu, prostor pro rozvoj, zpřísnění či rozvolnění podmínek jeho aplikace. Oblasti, kde je prostor pro změnu, je předně rozšíření ochrany spotřebitele, které prosazuje svou legislativou Evropská unie. Dále pak zpřísnění požadavků na rozhodce (od zvýšení požadavků na právní kvalifikaci; uložení rozsáhlejší

poučovací povinnosti, zavedení trestů při porušení některých povinností) nebo naopak opět rozšíření možnosti právnických osob, arbitrážních center, mít pravomoc rozhodovat v rozhodčím řízení. Část těchto záležitostí lze řešit judikační činností vrchních soudů, Nejvyššího soudu ČR a nebo Ústavního soudu ČR; část naopak může být změněna jen zákonodárcem a jeho iniciativou.

Záměry vytyčené v úvodu této práce, tedy analýza postavení rozhodce a rozhodčích institucí a částečná komparace se zahraniční situací, byly zpracovány v průběhu celé práce i s úvahami autora práce na daná témata. Role rozhodce byla vymezena v rámci ADR i rozhodčího řízení, po praktické i teoretické stránce, v rámci ad hoc i institucionálního rozhodčího řízení.

Závěrem této práce též budiž uvedena úvaha o tom, že ačkoliv se v dnešní době může jevit osoba rozhodce jako rozporuplná vzhledem k některým medializovaným excesům, lze očekávat do budoucna nárůst počtu rozhodčích řízení nejen ve spotřebitelských sporech. Důvodem je "zrychlování" doby, s kterou dnes již mnoho věcí nestačí držet tempo a je jen otázkou času, kdy přestane stačit řízení před obecnými soudy. V době kdy soudní řízení trvá řádově roky, zcela jistě dojde k ztraktivnění rozhodčího řízení, u kterého se doba trvání řízení dá počítat na měsíce.

10. Resumé

The arbitration has a very wide scope of use, even though it has been particularly more regulated in recent years. The regulations have impact on a position of arbitrator mostly in area of consumer law.

This thesis deals with a position of arbitrator equally, theoretically and practically, when it focuses on regulation of a sole arbitrator and the rules of arbitral institutions. Out of all arbitral institutions are chosen Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (Arbitration Court attached to the Economic Chamber of the Czech Republic and Agriculture Chamber of the Czech republic) for its dominant position in Czech arbitration. Amongst the foreign arbitral institutions are chosen International Court of Arbitration of International Chamber of Commerce and London Court of International Arbitration, to draw a comparison.

The arbitrator has a specific role, because his right to decide the disputes comes both from a contract between sides of the disputes and from the state which is a guarantor of legal scope of arbitration. The state through the arbitration returns people in commercial area right to handle their own disputes without a state intervention. With that comes a bigger responsibility for their actions, as choosing an arbitrator or arbitral institution, than responsibility in civil proceeding guaranteed by state. In arbitration is state active, only after the main phase in recognition and enforcement of arbitral awards.

The position of arbitrator is defined in the provisions of international law, state laws and in the arbitral rules of particular arbitral institutions. A significant part of arbitration is being influenced by the UNCITRAL organization, when its Model law influence many state laws and its Arbitral rules influence many rules of the arbitral institutions. All this being analyzed in the thesis, compared and appropriate conclusions about similarities and differences have been drawn.

Responsibility is also connected with an arbitrator, since he is responsible for some aspects of arbitration as leading the proceeding and making the final decision.

The future of arbitration in Czech Republic might change in many ways.

Nowadays, we can see its evolving in the consumer law, following a trend set up by the European Union. Other changes might occur in the right of the legal entities to decide disputes in arbitration which is not legal at this moment. A part of it can be changed by the Czech state courts, but anything else must be changed by the Czech lawmakers. Less possible eventualities are changes coming from a level of international law, because it is harder to find a compromise in there.

The final prediction in this thesis is an expansion of arbitration amongst the bigger number of Czech public. It is correlative of increasing knowledge of law and "faster" lifestyle of many people. When we compare the state courts with their time to reach final decision, from the start of proceeding to the end in average time can be counted in years, and arbitration which usually takes a few months, the arbitration is definitely more suitable.

11. Prameny

11.1. Literatura

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň, Aleš Čeněk, 2015, s. 579, ISBN 978-80-7380-571-5.

MAKARIUS, Vít, *Rozhodčí smlouvy v mezinárodním obchodě. Prevence, plánování a řízení sporu v mezinárodním obchodě*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2015, s. 410, ISBN 978-80-7400-295-3.

JANKŮ, Martin, *Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů*, 1. vyd., Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2015, s. 144, ISBN 978-80-7408-111-8.

SCHELLE, Karel, SCHELLEOVÁ, Ilona, *Rozhodčí řízení: historie, současnost a perspektivy*, 1. vyd., Praha, EUROLEX Bohemia, 2002, s. 300, ISBN 80-86432-19-X.

DOBIÁŠ, Petr et al, *Současné trendy řešení sporů v rozhodčím řízení*, 1. vyd., Plzeň, Aleš Čeněk, 2013, s. 218, ISBN 978-80-7380-468-8.

MAISNER, M., TRAPL, V., *Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Komentář*, 1. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2015, s. 232, ISBN 978-80-7478-969-4

HENDRYCH, Dušan et al, *Právní slovník*, 3. vyd, Praha, C.H.Beck, 2009, s. 1481, ISBN 978-80-7400-059-1.

ROZEHNALOVÁ, N., *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3. vyd., Praha, Wolters Kluwer a. s., 2013, s. 400, ISBN 978-80-7478-004-2.

RABAN, P., *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*, 1. vyd., Praha, C. H. Beck, 2004, s. 768, ISBN 80-7179-873-8

BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1776. ISBN 978-80-7179-342-7.

OLÍK, M., R. POKORNÝ, MAISNER, M., P. MÁLEK a M. JANOUŠEK. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (č. 216/1994 Sb.) - Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolter Kluwer, 2015., s. 456, ISBN 978-80-7478-714-0.

LISSE, Luděk a kol. *Euronovela zákona o rozhodčím řízení s judikaturou*. 1. vyd. Praha: Ústav práva a právní vědy, o.p.s., 2012., s. 504 ISBN 978-80-905247-0-5.

BĚLOHLÁVEK, A., KOVÁŘOVÁ, D., HAVLÍČEK, K., *Rozhodčí řízení v teorii a aplikační praxi: stati a judikatura*. Praha: Havlíček Brainteam, 2015. ISBN 978-80-87109-60-1.

JACKSON, Donald W. *The United Kingdom Confronts the European Convention on Human Rights*. 1. vyd. Gainesville: University Press of Florida, 1997, s. 73. ISBN 0-8130-1487-5.

A Guide to UNCITRAL: Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law. 1. vyd. Vídeň: United nations, 2013.

11.2. Články v periodikách

RABAN, Přemysl, *K ODPOVĚDNOSTI ROZHODCE A ROZHODČÍHO SOUDU*. Bulletin advokacie, 2003(1.), s. 25

RŮŽIČKA, Květoslav, *K OTÁZCE PRÁVNÍ POVAHY ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ*. Bulletin advokacie, 2003(5), s. 32

PETR, B., MAXA, H., *Problematika appointing authority ve světle judikatury*, Právní rozhledy, 2015(10), s. 368

POSPÍŠIL, Petr, *O právu rozhodce na odměnu za rozhodnutí sporu v rozhodčím řízení*, Bulletin advokacie, 2005(11-12), s. 43

LISSE, Luděk, *K právnímu postavení arbitrážních center*, Bulletin advokacie, 2006(1), s.

SOKOL, Tomáš. *Opět k (ne)platnosti rozhodčích doložek ve prospěch soukromých „rozhodčích soudů“*. Bulletin advokacie, 2010(6), s. 2.

KOCINA, Jan. *Rozhodčí doložky sjednané ve prospěch „soukromých rozhodčích soudů“*. Bulletin advokacie, 2011(7-8), s. 3

BĚLOHLÁVEK, A., *Nárok rozhodců na odměnu a způsob jejího stanovení*, Bulletin advokacie, 2006 (1), s. 34

PETR, Bohuslav a Hubert MAXA, *Rozhodčí doložka sjednaná ve spotřebitelské smlouvě – judikatorní vrtkavost*, Právní rozhledy, 2015(4), s. 136

LISSE, Luděk, *K právní povaze rozhodčího řízení*, Právní rozhledy, 2011(15), s. 551

JURÁŠ, Marek. *Spotřebitelské rozhodčí řízení tři roky po novele*. Právní rozhledy. 2015(11), s. 398.

BĚLOHLÁVEK, Alexander, *Alternativní způsoby řešení civilních a obchodních sporů (tzv. „ADR“) v evropském kontextu*, Evropské právo, 2003, 2003(6), s. 8.

11.3. Elektronické zdroje

SVATOŠ, Martin, *Úvod do mediace: ADR aneb mediace a ti druzí*, Právní prostor [online], 2015(9.9.), s. 2 [cit. 2016-02-17], dostupné z:

<http://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/adr-mediace-a-ti-druzi>

PERTHEN, Ervín a Jakub TICHÝ, 98990. *JAK POSTUPOVAT V PŘÍPADĚ ÚMRTÍ ROZHODCE AD HOC?*, EPRAVO.CZ [online], 2015(9.10.), s. 1 [cit. 2016-02-18], dostupné z:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/jak-postupovat-v-pripade-umrti-rozhodce-ad-hoc-98990.html>

JIRSA, Jaromír., *Jak se dnes snáší rozhodčí řízení s občanským soudním řádem (aneb několik úvah na věčné téma podpůrného použití o. s. ř. na řízení před rozhodci)*, Právní prostor [online], 2015(8.12.), s. 6 [cit. 2016-02-18], Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/jak-se-dnes-snasi-rozhodci-rizeni-s-obcanskym-soudnim-radem-aneb-nekolik-uvah-na-vecne-tema-podpurneho-pouziti-o-s-r-na-rizeni-pred-rozhodci>

ZUMETA, Zena, *Styles of Mediation: Facilitative, Evaluative, and Transformative Mediation*, [online], 2013, s. 4 [cit. 2016-02-22], dostupné z: <http://www.mediate.com/articles/zumeta.cfm>

OLÍK, Miloš, *Srovnání pravomoci rozhodce podle českého a francouzského práva*, Právo: časopis pro právní teorii a praxi, [online], 2009, II.(druhé), s. 8 [cit. 2016-02-22], dostupné z: http://www.ustavprava.cz/upload/oldfiles/files/casopis/2009/2_2009/CLANEK_Srovnani_pravomoci_rozhodce_podle_ceskeho_a_francouzskeho_prava.pdf

LISSE, Luděk. *Mlčenlivost rozhodce*, Elaw.cz [online]. 2011 [cit. 2016-03-07], dostupné z: <http://www.elaw.cz/clanek/mlcenlivost-rozhodce>

CELERÝN, Jakub. 96517. *PŘECE JEN JSOU NĚKTERÉ ROZHODČÍ DOLOŽKY K „SOUKROMÝM“ ROZHODCŮM PLATNÉ*, EPRAVO.CZ [online]. 2014 [cit. 2016-03-29], dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prece-jen-jsou-nektere-rozhodci-dolozky-k-soukromym-rozhodcum-platne-96517.html>

MAKARIUS, Vít, 79506. NOVÉ ZNĚNÍ PRAVIDEL ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ ICC, *EPRAVO.CZ* [online]. 2012 [cit. 2016-03-29], dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nove-zneni-pravidel-rozhodciho-rizeni-icc-79506.html>

HÁJKOVÁ, Šárka. MEDIACE V KONTEXTU OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ. *Bulletin advokacie* [online]. 2013 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mediace-v-kontextu-obcanskeho-soudniho-rizeni>

AAA Resolution services, Mini-trial: Involving senior management, Practical Guidelines and Steps for Getting Started, 2005, dostupné z: https://www.adr.org/aaa/ShowPDF?doc=ADRSTG_003831

11.4. Právní úprava a řády rozhodčích institucí

Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů ze dne 10.6.1958, vyhlášena vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 74/1959 Sb. dne 6.11.1959 (tzv. Newyorská úmluva)

Evropská Úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži ze dne 21.4.1961, vyhlášena vyhláškou ministerstva zahraničních věcí č. 176/1964 ze dne 3.8.1964

ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění novely č. 98/2013 Sb. účinné od 1.6.2013

zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění novely z 1.1.2014

zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění novely č. z 1.1.2016

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném od 1.1.2014

zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění novely č. 375/2015 Sb. účinné od 1.1.2016

zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění novely č. 303/2013 Sb. účinné od 1.1.2014

zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění účinném od 1.9.2012

zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění novel č. 105/2013 Sb. a š. 293/2013 Sb. účinných od 1.1.2014

zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění novely č. 15/2015 Sb. účinné od 1.1.2016

zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění novely č. 378/2015 Sb. účinné od 1.2.2016

zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění novel č. 164/2015 Sb. a č. 375/2015 Sb. účinných od 1.1.2016

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění novely č. 165/2015 účinné od 17.9.2015

Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, účinný od 1.7.2012, dostupné z:
<http://www.soud.cz/rady/rad-rozhodciho-soudu-01-07-2012>

Řád Burzovního rozhodčího soudu při Burze cenných papírů Praha, a.s., účinný od 15.6.2012,

Řád Rozhodčího soudu při Českomoravské komoditní burze Kladno, účinný od 7.3.2012, dostupné z: <http://www.rozhodcisoud.cz/index.php?oid=3284614>

Arbitration rules of International Court of Arbitration of International Chamber of Commerce, účinné od 1.1.2012

Arbitration rules of London Court of International Arbitration, účinné od 1.10.2014, dostupné z:

http://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/lcia-arbitration-rules-2014.aspx

UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985, With amendments as adopted in 2006, dostupné z:

<https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/arb-rules-revised/arb-rules-revised-2010-e.pdf>

Expert rules, International Centre for ADR, International Chamber of Commerce, účinné od 1.2.2015, dostupné z:

<http://www.iccwbo.org/Data/Documents/Business-Services/Dispute-Resolution-Services/Experts/Rules/2015-ICC-Expert-Rules-ENGLISH-version/>